

Készít kitünő minőségű clichéket mindenemű nyomtatványhoz, mindenféle kivitelben.

Legjutányosabb árak.

Telefon 62-79.

Fényképfelvételek.

Vérszegények és lábbadozók

Serravallo Chinabort

Készítő Serravallo gyógyszerész Triestben. Pompás íté, a miert a gyermekek is igen szívesen isszák. Sokszor kitüntették. Minden gyógyszerárban kapni.

IBOLYA-CRÉME.

Ártalmatlan anyagokból készült biztos hatású crème 2 fokozatban kapható. I. fokozat. A bőr fehéritésére és úde tartására. II. fokozat. Széplő, máj-foltok és a bőr mindenemű tisztítására ellen. Használata kitünő eredményt jár, a nélkül, hogy a bőre és fogakra káros utókövetkezményei lennének. Kapható:

Bodoki Mihály

Arany kereszt gyógyszerárban Gyulán. Főraktár Budapest: Török József gyógyszerárban, Király-utca 12. Egy tégely ára 1 korona, hat tégely rendelésnél bérmentes szállítással.

A modern vegyész hatalmas haladás és az ebből származó ezáltal csodálatos kozmetikus készítmények sem voltak képesek a 30 éven át bevált Dr. Lengiel Frigyes-féle Nyirfabalzsamot elnyomni, a legjobb bizonyíték tehát, hogy itt egy valódi, a természet által nyújtott széplőszerről van szó. Ezen nyirfabalzsam egy sajátságos 30 évi gyakorlati vegyi eljárás alapján preparáltatik és csak aztán jön forgalomba. Ezen folyadék hatása, hogy a bőr felső hámszintjén lassankint le- hántja és az által az alsó tisztított bőr által színesen és üdőségben jön napvilágra, megszüntet mindennemű klütést, szeptót, vörös foltokat és anyafoltokat, simítja a ráncosbőrt és a himlő- helyeket lassankint teljesen eloszlatja és az arcobőrnek úde és egészséges színt kölcsönöz.

Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 frt 50 kr. A nyirfabalzsam hatásának támogatására Dr. Lengiel Frigyes-féle Benzoe szappan ajánlata. Egy darab ára 50 és 35 kr. Raktáron minden jobb gyógyszerárban. Főraktár Magyarország részére Török József gyógyszerárban Budapest, Király-utca 12.

Alapítottatott 1890. évben. **Philippy A. L.** zongora készítő Pozsony, Duna-utca 2. Ajánlja Szárny, Mignon-zongorák, Pianinok és a legjobb szerkezeti Harmoniumokat nagy választékban. 8246 Legkedveltebb föltételek. — Jótállás mellett. Hangolások és javítások legolcsóbban és kitünően készíttetnek. Vidékre is.

Párisi hajápolási szerek!
• Viola hajfajlatító-tej. Teljesen ártalmatlan. 1 üveg ára 1 korona.
• Viola hajszesz. Ázítja ki, miert is ennek alkalmazásánál a haj törékenységre nem kell tartani. 1 üveg ára 1 korona.
• Viola Tanno-chinin-pomádé. A haj ápolású kitünő hatású gyógyszer. 1 tégelynek ára 1 korona.
• Viola antiszeptikus fogpor. Egy doboz ára 60 fillér.
• Viola antiszeptikus fogvíz. Egy üveg ára 60 fillér. — Kapható az Arany keresztben.

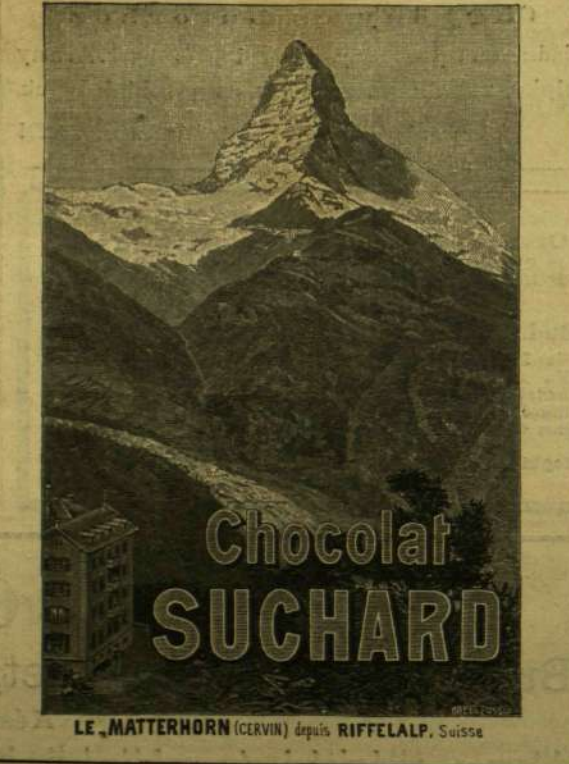
GEML-féle gyógyszerárban az Arany keresztben. **Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.**

A női szépség emelésére, lőkeletésítésére és fenntartására legkitünőbb, teljesen ártalmatlan, vegyészta és szirmentes készítmény a **Margit Crème**. Rövid idő alatt szünteti szeptót, máj-foltot, pattanást, bűrtakat (mitesszer) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket. még köre egyéneknek is úde hájos arcukat kölcsönöz. Ára 60 kr., vagy 1 forint. Margit hölgy 60 kr., 3 szinben. Margit szappan 35 kr. Margit fogpép (Zahnpasta) 50 kr.

Készítő FÖLDES gyógyszerár, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz. Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-utca 12.

Saját készítményü 7920 Kötőárak, zsinégek, zsákok, ponyvák. Tornaeszközök függágyak és mindenemű halók ipartelepe. Val. angol Foot-Ball és Lawn Tennis játékok gyári raktárán **SEFFER ANTAL** Budapest IV., (Károlylak-tanya) Károly-utca 12. Vidékre árjegyzék szerint.

MATTONI-FÉLE legtitizább égyényes **GISSHÜBLER** SAVANYU-KÚT

Chocolat SUCHARD LE „MATTERHORN (CERVIN) depuis RIFFELALP, Suisse

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a **La VELOUTINE** 6959 Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYITVE **CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.** PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

HAJFESTŐ FÉSÜ (Koffer-féle szabadalom, Berlin S.O. 36.) ősz vagy vörös haj előkészület nélkül valódi szőke, barna vagy fekete színre való festésére. Teljesen ártalmatlan. Évekig használható! Darabja 2 frt. Ausztria-Magyarország részére szállítja Vértess sas-gyógyszerára Lugoson, Magyarország. 825.

BÁNHEGYI C. J. BUDAPEST, IV. kerület, Rostély-utca 13. szám. Nagy választék mindenemű **horgony halászati szerekből.** Ugymint horgok, horgok felkötve, legyek és rovarok, horgászati készletek, uszatók, vízhatlan selyem és kenderzsinórok, zsinórkerekek halászbotokhoz, forgók és halászbotok. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. 8292 Eladás nagyban és kicsinyben.

Szigeti Hattyu-crème 1 kor. 20 fill. **Szigeti Hattyu-szappan 80 fillér.** **Szigeti Hattyu-mosdóvíz 2 kor.** A mai kor legkitünőbb bőrápoló szerel. Széplő, májfoltt és az arczsebb mindenemű tisztítására felületen és biztos emulsióval. Egyedül készítője **Dr. Ernőth Mártonné gyógyszerárca M.-Szigeten.** — Főraktár Budapest: Török József gyógyszerár, Király-utca 12.

7 arany, 18 ezüst-érem, 30 tisztelői és előismerő okmány. Régi jó hírű közvény, reuma és ideggyógyalom ellen (bedőződés) az emberi test izmainak és inainak erősítője **Kwizda Fluidja** (Kwizda-féle Közvényfluidja). A kigyó védjeggyel. **Turista-fluid.** Eredményesen használva turisták, berek-párosok és lovagok által nagyobb társ utáni erőltetésre és ergyújtásra. **Árak: 1/2 palack 1 frt. 1/3 palack 60 kr.** Csakis a fenti védjegyes a valódi. — Kapható minden gyógyszerárban. Főraktár Magyarország részére: Török József gyógyszerárban Budapest, Király-utca 12. **Kreisapotheko, Kornenburg (Bécs mellett).** A név, rag, egy és csomagolás törvényesen védett. 8172

Palais hajfijító használatával a megőszült haj eredeti színét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a ruháseműn foltot nem hagy, többi előnye, hogy a hajszőkeket erősíti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt. Főraktár Budapest: **Petri Ottó** gyógyszerárban, L. Attila-kürt 47. Kapható: **Váci-kürt 66. sz., Nádor-utca 3. és Király-utca 36. szám alatti gyógyszerárakban is.** 8190

Patyi Testvérek Butor-áruháza. Budapest, kerepesi-út 9/a., földszint és I. emelet, Pannonia szálló mellett. Nagy választék, kizárólag szilárd hazai gyártmányú asztalos és saját készítményü kárpitozott butorokból, minden versenyre és hirdett árakat felülmuló olcsó árakon. Teljes lakásberendezések, nyaraló, fürdő- és szálloda-butorok 2 évi jótállás és felelősség mellett szállítanak. Tévédés elkerülésére végett czégyünkre és czímünkre figyelni kérjük. Díszes butor-album 1 frt beküldése mellett bérmentve küldetik meg. 8214

31. SZÁM. 1899. BUDAPEST, JULIUS 30. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG 12 frt egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 tétlérre — 6 Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt tétlérre — 4 Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— tétlérre — 2.50 Kiföldi előfizetőkhöz a postai megkötözött vitelljű csomagolással.

Most ötven éve! A vakmerő lengyel hős, kit úgy szeretél, mint második apádat, s imádtál, mint egy harezi félistent, ama végzetes napon, egy koczkára téve fel mindent: elveszte mindent. El a csatát; el Erdélyt, annyi diesőségének színhelyét; el téged, fogadott fiát; egy hajszálon múlt, hogy saját életét is ott nem hagyá. S a kétségbeesett futás, zürzavar, öldöklés és átkozódás amaz iszonyatos perceiben, midőn mindenki csak saját életére gondolt, neked is látnod kellett, — minő, oh minő érzelmekkel szivedben! — bukását az ügynek, a melyért mindenedet áldozád. S a mire később, évek multán azok, kik téged életedben legjobban szerettek, iszonyodva gondoltak, mely iszonyat őket még almukból is fölrasztá; s a mire, annyi év után, iszonyodva gondolunk ma is: utól- ért téged is a rettenetes vég. Holttesteden át fújó paripák száguldtanak, de nem a «kivivott diadalra»; s ott hagytak téged összetiporva. S éveken át vártak, hívtak, kerestek a szerető szivek ezrei mindenfelé, de te nem feleltél nekik. És végre megnyugodtunk azon, hogy a te földi részed is ott porlad a többi hősökével egy sírban; sőt beláttuk azt is, hogy legjobb volt az ügy. És most, ötven év után, amaz emlékezetes sírhoz, hült poraidhoz zarándokol nemzedet, hogy emlékedet dicsőítse. Iga-

PETŐFI SÁNDOR. Barabás Miklós 1848-iki rajza.

Barabás Miklós 1848-iki rajza.
PETŐFINÉ SZENDREY JULIA.

zad volt, midőn még pályád elején, alig ismerve valakitől, ki merted mondani:

„Anyám, az álmok nem hazudnak,
Takarjon bár a szemföldél:
Dicső neve költő fiának
Anyám soká, örökkön él.”

Igen, örökkön! Minden jóslatod közt ez volt a legigazabb!

S ez elmúlt ötven év alatt te egyre nőttél, hódítottál. Dalaid lejutottak a legszegényebb pásztor kunyhójába; s a fiatal szívek ezrei azokat suttogva, dalolva tanulnak szeretni, mert «A virágnak megtiltani nem lehet». Tanulnak szeretni tisztán, nemesen, miként te szerettél. S a haza reménye, az ifjuság, a te dalaidból tanulja szeretni e földet, mely «legszebb ország az öt világrész nagy területén», szeretni nemesen, önzetlenül, mint te szeretéd, az utolsóig, az önfeláldozásig. S ha nehéz napok következnek ismét a hazára, ez az ifjú nemzedék a te dalod harsogása mellett kötné fel a kardot: «Talpra magyar, hí a haza!» Dalod és példád egyaránt lelkesítik őket.

De neved, dicsőséged túlszárnyalt e haza határain, idegen nemzetek gyermekeinek szívét hódítva meg neked, s nemzeteknek. Széles e világon, a merre a műveltség fénye elhatott, a hol a szívek legfőbb kultusza a szerelem, szabadság

és haza: szeretik, csodálják a te nevedet, mint ezen eszmék világra szóló dalnokáét.

És hódításod még nincs befejezve, de növekedni fog évszázadokon, évezredek keresztl, mint a világra szóló lángelméké szokott, míg körül övezi e föld kerekét, hogy annak minden pontján ismerni fogják a *Petőfi* nevet.

Mit adhat nemzeted a te dicsőségedhez? Sirodhoz zárandokolt, hogy azt megkoszorúzza; hogy a mit az élők nem mondhatott meg, megmondja a halottnak, hogy mennyire szeret; hogy legnagyobb, legáldottabb gyermekeinek pantheonába fölemeljen.

Sokáig ismeretlen, sokáig elhagyott sirodát ma virágok, koszorúk ezre borítja s neved magasztalásától zeng völgy és halom. Már ama sötét napokban, midőn halálozról még csak suttogva szólt a hír, azt irta legjobb, legbensőbb barátod:

Mért nem megyünk el a magányos völgybe,
Hol cziprust ültet a gyászír nekí?
Tanubizonyosság lenne annak földje,
Ott hull-e a dalnok vére ki:
Minden csepp vérből új virág kelendett
És több madár zeng ott a ligeten. (Arany.)

Most már megtaláltunk. Virágok erdeje borítja sirod, magasztaló dalok hangja zeng fölötte.

Oh, ha van szíve ez anyaföldnek, a melyet te úgy szerettél: mekkorát dobban az most örömeiben, büszkeségében, boldogságában! És ha a halottak lelkei összekötésben maradnak az élőkkel: micsoda nagy boldogsága lehet ama két áldott lénynek, kiket a te dalaid után úgy ismerünk, mintha saját édes szülőink lettek volna; a kik téged «szívök vérén neveltek fel, és körül öveztek, mint a földet a nap lángoló sugári, szent szeretetökkel»: «a jó öreg kocsmárosnak» és «a legszeretőbb édes anyának!»

Pihenj boldogan, megkoszorúzott sirodban, a melyet egy nemzet kegyelete őriz, a szerelem, szabadság és haza örök életű dalnoka; nekünk mélyen szeretett egyetlenünk, az idegen nagy népek előtt szegénységünkben büszkeségünk, a világ egyik legnagyobb, legigazabb, legnemesebb lantosa: *Petőfi Sándor!*

B. F.

APOTHEOSIS.

PETŐFI SÁNDOR HALÁLÁNAK FÉLSZÁZADOS ÉVFORDULÓJÁRA

irta *Jókai Mór.*

Háttérben *Petőfi* ércszobra, mögötte görög stílusban épült csarnok, e fölirattal: «PETŐFI HÁZ», párkányzatán *Petőfi* elhalt kortársainak mellszobrai: *Arany*, *Tompá*, *Lisznyay*, *Kerényi*, *Bécezy*, *Obernyik*, *Vajda*, *Degré*, *Pálffy Albert*, *Egressy G.*, *Irányi*, *Vasváry*, stb. *szabadság nemtője*: fején diadém, fehér redős öltönyben, két keze bilinesben, lánczsal összekötve. Sötét van: csak egy csillagfény ragyog a szobor feje felett a magasban, melynek vékony sugára a szoborra dereng alá.

NEMTŐ. (Tompá, gyászoló hangon.)

Nem magad estél el: veled együtt szálltak
Emléktelen sirba Haza és Szabadság,
Kikért éltél, kikért vérhalált kiáltad,
A rombadült ország, szegény Magyarország. —
A sirt fölöttetek simára taposták.

Aztán sötétség lett, — kísértetek éje
Ur lett benne minden gonosz szellem tábor,
Kiket elszabadított alvilágnak mélye
Halottat és éltét kinezni vaktából.
A pokol közel volt, az ég pedig távol.

Kioltottak minden csillagot az égen,
Csak egyet nem tudtak: mely szivedből szállt ki.
Melynek azt hirdették tündöklő sugári,
Lesz e lidérczhozó éjszakának vége.
S szabad Magyarország, a milyen volt régen.

Ha tudnak álmodni sirjukban a holtak,
Csak azt álmodhatják, mit az élők itt fenn,
Hogy még visszahozza a jövő a multat.
Hogy egy nép keze nem maradhat bilinesben.
Él még magyar nemzet, él még magyar Isten.

Ki sugdosott az eltemetett nemzetnek
Álmában, hogy halál ne legyen belőle.
Eltartott ez álmom egy emberöltőbe,
«Ne rettegj jövődtől, multadat ne ved meg!»
Te voltál az, örök szabadság költője.

Jós voltál, próféta, kitől hitet vettek,
Dalaid szikráin láng kelt a szívekben.
Kik élve üldöztek, holtan megszerettek
S a kik hívek voltak, azok még hivebben.
Idegen lelkekből honszeretőkké lettek.

S az ég meghallgatta a holt költő dalát:
Remény csillagait sorba gyujtogatta
A csillagok után felhozta hajnalát.

Bilincsét, lánczait a nép szétszakgatta.
S a nemzet föltámadt az új virradatra.

(Hajnalfény, majd napfény derül.)

NEMTŐ. (Ketté szakítja a keszű levő lánczokat.)

Hajnalhasadtára a látóhatárig
Fut az éj táborra, a gyötrő kísértet,
Kelő fényugárból magasra kiválik,
Ostorával űzve a futó lidérczet,
A te érczalakod, visszanyerve élted.

Érczből volt a szíved, míg dobogott élve;
De égett a haza és szabadság névre.
Most érez vagy egészen: hát szív vagy egészen
Fejedet az égig emeled merészen;
S szemednek engeded, hogy a napba nézzen.

S napnál fényesebbre: feltámadt hazádra
Ez imádott földre, bérczre, rónádra:
Bérczek, rónák hazaszerető népére.

Fénykép után.
PETŐFI ISTVÁN, A RÖLTŐ ÖCSÖSE.

Mit utólszor láttál élő szemekkel
Romhalmaz volt, égő városoknak űszke.
Most palotasorok, szemeidnek hidd el.
A való versenyt fut merész reményiddel
S miként a palota, a gunyhó is büszke.

S a porba hullt zászló, mit véreddel festél,
Most magasan lobog, egész nemzet védi:
Magsokasodtak a régi kor honvédi,
Kit messze kerestél, kit egykor elvesztél
Itt van körüléd, a dicső hon, a régi.

S ezt köszöni e hon kihullott vérednek,
S mi soha nem hull el, élő dalaidnak,
Szabadság virágit porodból erednek;
Lelked sugáriból csirái fakadnak,
Dalaid diadal neked egy magadnak.

Sirod csak keressük, de lelked köztünk él;
Ott leljük lantodnak minden pengésében,
Unokáink tudják, mit mi tudtunk régen,
Hogy drágább vagy nekünk édes mindentünkél,
Soha a magyar szó nem zengett oly szépen.

PETŐFI ATTYA.

Orlai Soma rajzai után.

PETŐFI ANYJA.

Kit Isten teremtett a saját képére.
Kiben az őseknak buzog honfi vére.

Lásd és hevüljön át érczalakod tőle.
Legyen izzóvá és ragyogjon az éjbe,
Hogy lett bálványnyá a szabadság nemtője.
Lásd szobor alakban, mit nem láttál élve,
S dobbanjon ércszíved túlvilági kéjbe.

(Nemtő ledöbja kezéről a lánczokat.)

Nincsen már rab nemzet, nincs elnyomott ország.
Szabad a föld, a nép, a sajtó, a szellem,
Szabadság rendezi a törvények sorsát.
Sötét visszavonás nem félelmes ellen,
Árulás démona nem győz honszerelmen.

Az utolsó hang, mit földön élve hallál,
Sebekből vérezve, földre legázolva
Vad csatakiáltás volt, győzelmes hurrah!
A mivel a szilaj zsarnokká lett szolga
A szabadság hősét a porba tiporja.

Most népdal üdvözöl szabad népek ajkán,
Kik dalaid zengik, szájról-szájra szállva,
S hallgasd, hogy éltetnek a nap alkonyultán
Aranytermő kalászt aratva kaszával.
A délibáb játszik távol láthatárba.

Fénykép után rajzolta Hány Gyula.
PETŐFI ZOLTÁN GYERMEKKORI ARCZÉPE.

Mag volt, mit elhintél: erdő lett belőle,
Szabad és egyenlő testvér minden polgár,
E jelszóval haladt nemzeted előre.
E jelszó lángjával égett minden oltár,
Ez a hármás jelszó hirdeti: ki voltál.

E földtekén alig van már más földdarab,
Hol e hármás jelszót még hiszik és vallják.
De ez az egy haza menhelyül megmarad
S újra felzendíti, hogy a népek hallják.
S kövesse erős tett, mit mond szent akarat.

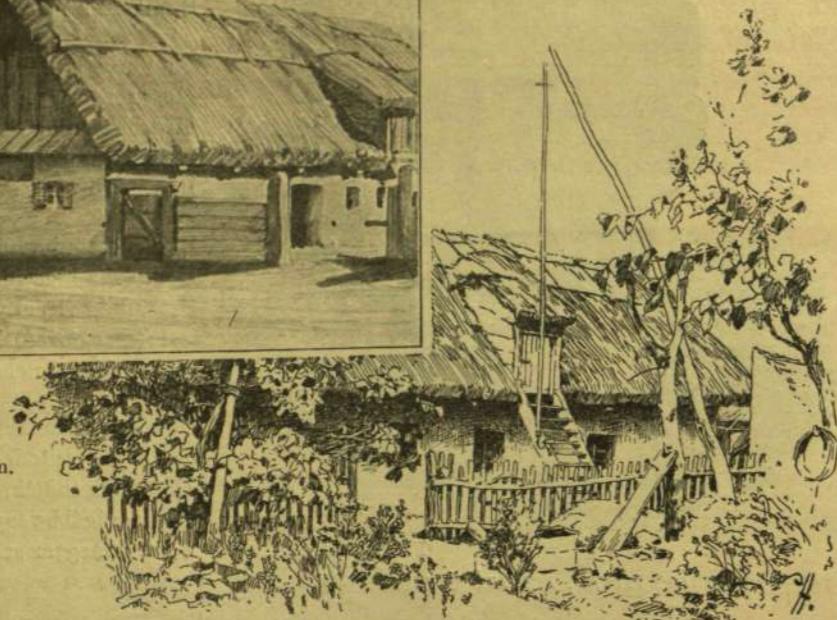
A míg e kicsiny nép, kit magyarnak hínak,
Szabadság és emberszeretet őre lesz:
Sok küzdelme lesz, mert ellent sokan vának,
De el nem fog bukni, soha nem csüggedez.
Szabadság nemtője mindig mellette lesz.

NEMTŐ (felragadja a *Petőfi*-szobor talapzatára fektetett nemzetiszín zászlót e fölirattal «szabadság, egyenlőség, testvériség» a *Petőfi* szobrára felé nyújtja.)

Ragadd e háromszín zászlót érczkezedbe,
Mely élve emelte, halva is megvédte.
A jövőd várát ezzel te veszed be,
S ha mi ellágyulnánk, te érczszobor, védj te.
Legyen veled együtt halhatatlan élte.

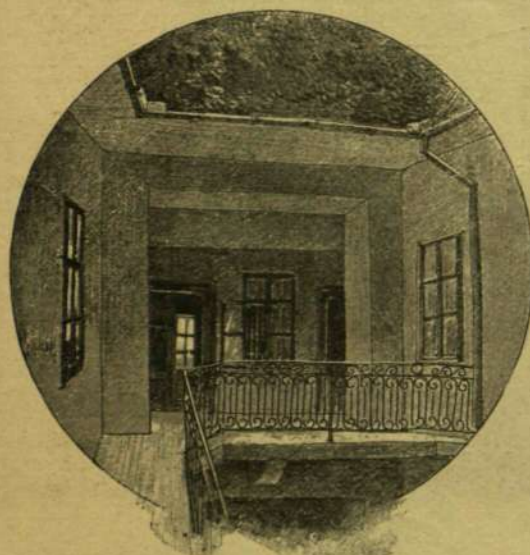
Petőfi szülőháza Kis-Kőrösön. Jókai Mór rajza után.

Petőfi szülőháza az udvar felől. — Háry Gyula rajza.

Petőfi lakása Budapesten 1845—1847. a Hatvani-utca 6. és 10. számú háza.

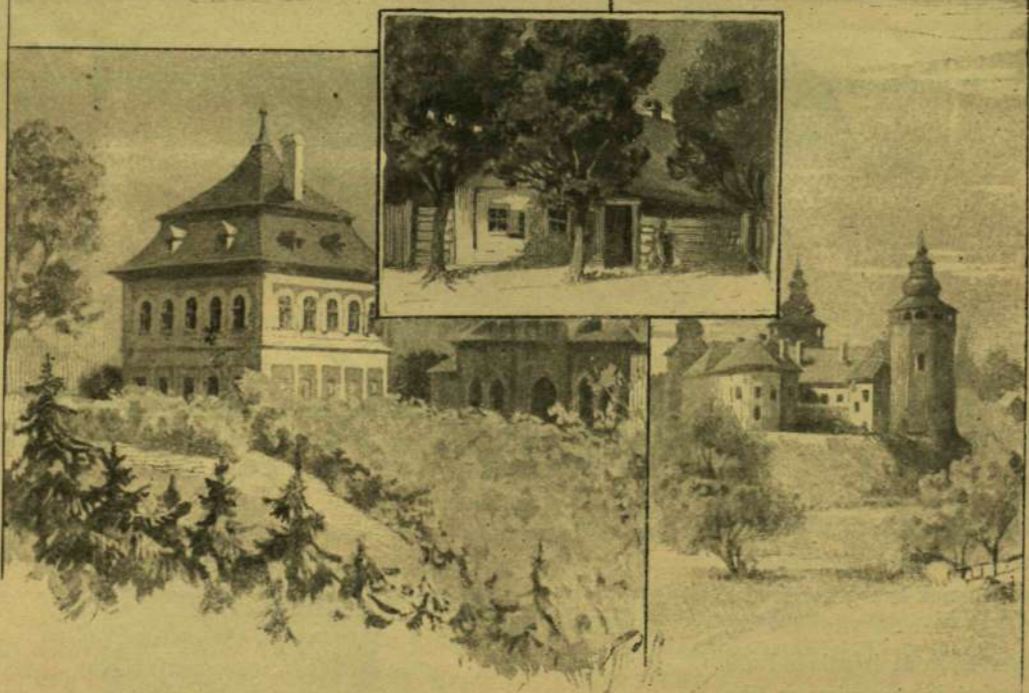

Petőfi lakása 1844-ben Budapesten, a hatvani-utcai Takács-ház II. emeletén.

Petőfiék félegyházi lakása. (1824.)

A pápai ref. kollegium (1841—42).

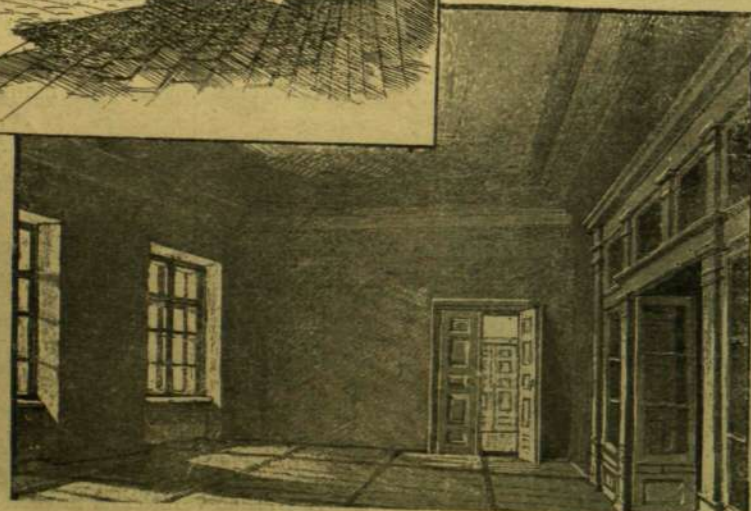
Koltó. (1847.)

Petőfi lakása Gödöllőn. (1843.)

Erdőd. (1846.)

A dohány-utcai ház, ahol Petőfi 1847—1848-ban lakott. (Ma Dohány-u. 16.)

Petőfi dolgozó- és háló szobája ugyanezen házban. (A nyitott ajtó az ebédlő, a zárt ajtó Jókai szobájának ajtaja.)

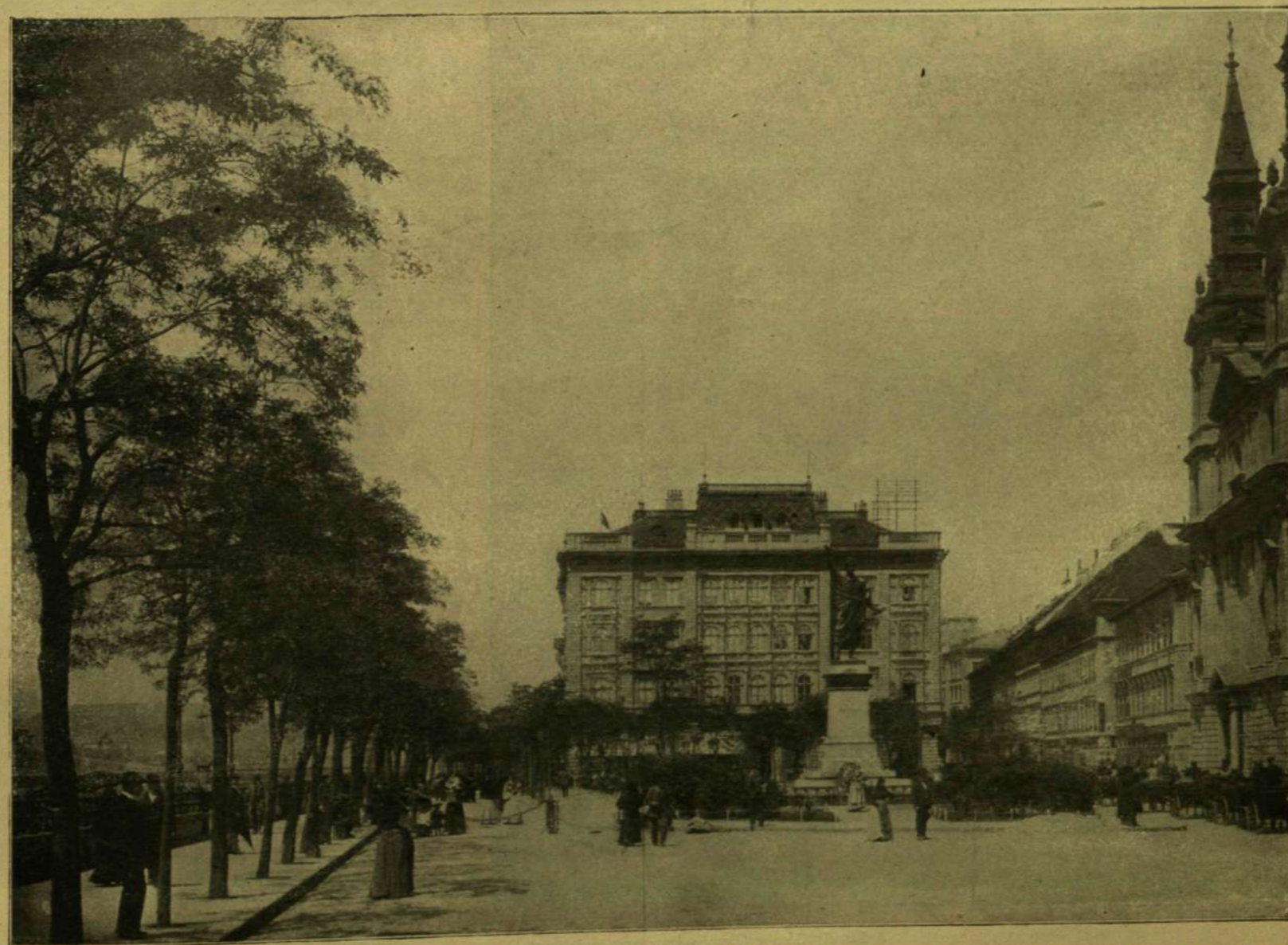
A piaristák budapesti iskolája, ahol Petőfi 1834—1835-ben tanult.

EMLEKEZETES HELYEK PETŐFI ÉLETÉBŐL.

PETŐFI SZOBRA SEGESVÁRON.

Paar Géza rajza.

PETŐFI SZOBRA BUDAPESTEN A PETŐFI-TÉREN.

Weiswurm fényképe után.

A HALOTT, KINEK SIRJA NINCS.

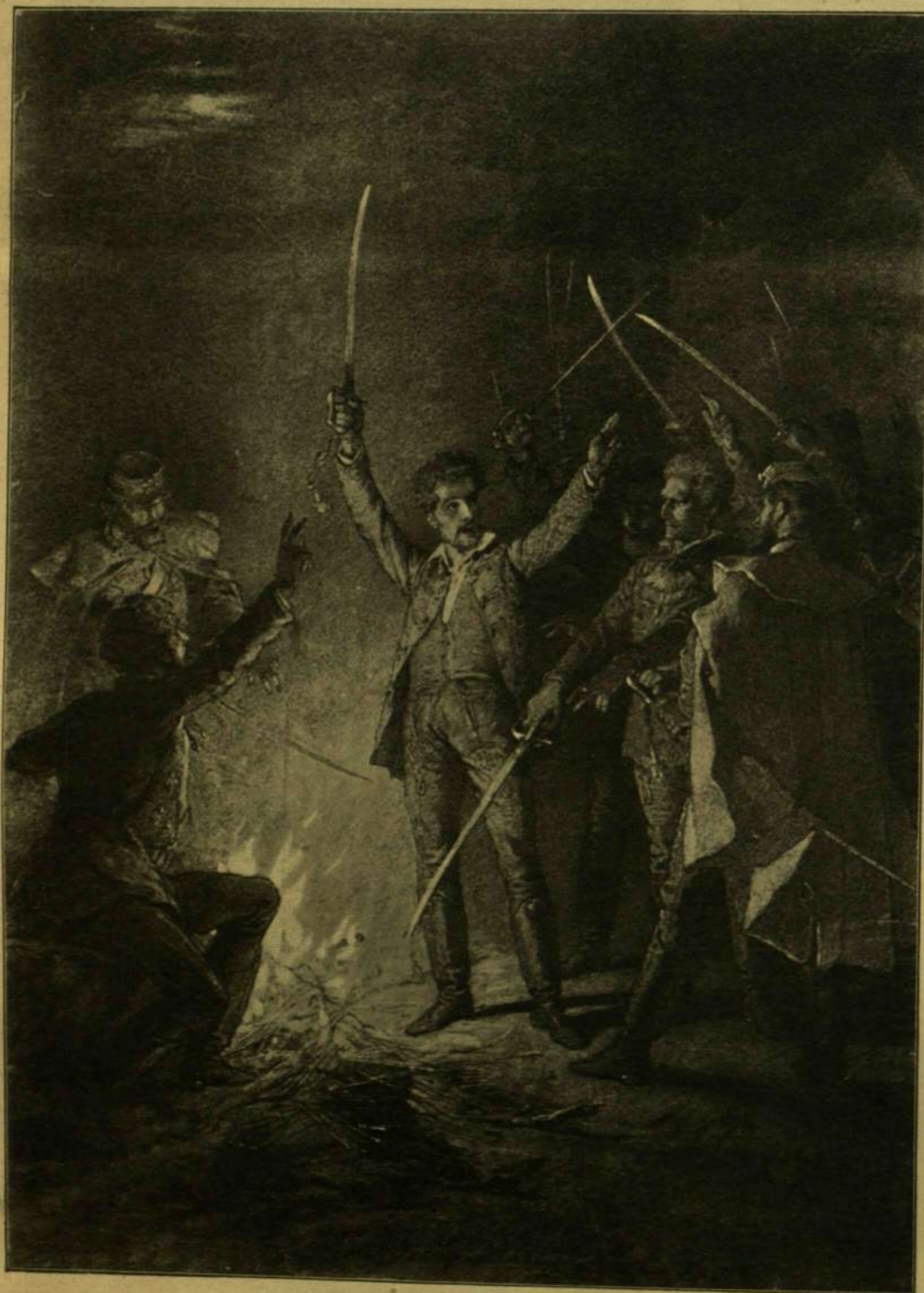
(Petőfi emlékének.)

Költő! égtél, mint csillag s leestél.
Ily lángnak ha kiálszik sincs hamva.
Sem fagyasztó éjszak, sem kies dél
Sirja nem lesz, ha lehull rohanva,
Mindazt, a mi benne elműlékony,
Felcsókolja enyelgő játékon
Égi szellő s a menny tiszta harmata!

Két egéd volt; egyik látta kelted,
Látta másik hunyod tüneményét;
Az első sugárt azon lövelted,
S itt ontád ki lelked végső fényét.
Magyarország, hol bölcsőben fekvél,
Sirodat hát követelte Erdély:
Boldog az, birt élve, — holtan légy ezé!

Eljegyzett s mint féltékeny menyasszony,
Rejt a sírva kereső anyától.
De mit nincs erő, mely fogva tartson:
Hol van *lelked*, költő! a szent láng hol?
Oh, ha sírod s benn' koporsód volna,
Föltépném, hogy felkeltem alóla,
S kebleinkbe gyujtsam ezt a szent tüzet!

Kikeletkor a virágok szirmán
Illatként repül fel, költő lelke!
Majd az ifjú virágot szakítván,
Illatával szerelmet lehel be.
Szállj sugárként lányaink szemére,
Sztíván hűség szelided hevére,
Mint tanítják édes, édes dalaid.

A Kiszely Géza gyűjteményében levő eredeti után.

TALPRA MAGYAR. — Zichy Mihály rajza.

Ihletképen szállj le a homlokra,
A mely izzik szent örület lázzán;
Jöjj, mint tűznyelv az apostolokra,
Honszerelmet égve magyarázván.
Jöjj galambként, s mert te nem felejtéd:
Olajággal annyi vér s verejték
Gyöngyöt jöjj törülni néped arczaín!

Vagy, költőnek nyughatatlan lelke,
Látogass meg szörnű zivatarban,
Mikor az ég fulánkot lövelve
Szihszeg és ől irgalmatlan harezban,
Poklon rést üt villámmal a mennyég,
Belesöpri a föld felgyúlt szennyét,
S a tisztult világra kék szeme mosolyg!...

Bartók Lajos.

PETŐFI.

Irta Endrődi Sándor.

Fölolvassa a szerző a segesvári Petőfi-ünnepélyen.

Hozsánna Néked, tündöklő *Eszme!*
Egykor földi alakban
Köztünk átrohanó *Élet!*
Vakmerő, tüneményes *Álom,*
Ki több pompát sugaraztál a világra,
Mint mennyit az égi tetőkön
Szétvillogtat az északi fény.
Hozsánna Néked, halhatatlan *Szellem,*
Dalok kiapadhatlan,
Örök forrása, *Petőfi!*

Félszázada már,
Hogy a segesvári csatatéren

Lant és kard kihullt a kezéből.
Félszázada már. Csak röpke, futó percz
Örök életed nagy időmutatóján.
— Az emberiség történelmének
Zúgó oceánja fölött
Komor madarakként
Száll egyik század a másik után,
S szárnya csapásaival
Éjbe sodorja
Mindazt, mi mulandó, mi veszendő, —
De Téged, érczes erők hárfája,
Mennyei dallam,
Egyetlen ütése sem érint.
Csengőn s tisztán zendülsz át
Az idők minden viharán
S diadalmasan állsz meg
A hanyatló századok düledékén.
Homlokodon reszket
Az égi betűkkel jegyzett titkos írás:
Szellemed nagy egésze
Örökítő része az istenségeknek,
Mely a gyarló embereket
A porból a csillagokba ragadja.

Hozsánna Néked, földi csaták közt
Áttisztult isteni lélek,
Mindnyájunk szíve melegéből
Sarjadzó, dúslombú babérfá,
Lelkünk dalnok, te napunk, levegőnk
Ünnepelünk! — De nem úgy,
Mint elesett hőst, ki mögött a
Múltak kriptavilágának
Vasajtaja örökre bezárult,
De mint a temetők hamvából
Győzelmesen újjászülető jelenést,
Ki eltévesztéte gyászát,
Szétzuzza nyugalma bilincsét,
S a halálban a halhatatlan élet
Zászlóját lobogtatja feléd —
Te, a beteg emberiségnek
Mégváltója, *Jövendő!*
Üdv, üdv Neked,
Soha el nem enyésző *Fiatalság,*
Dicsőségünk lángszirmú virága:
Petőfi, Petőfi!

Csak gomolyogjon, borongva, vívódva,
Mint rengeteg árnyék,
Csak nyomakodjék zord útja homályán
Ivadék ivadékra, öltöze az öltő
S kergesse a földi szerencsét, —
Te mindég egyike lész, dicső szellem, azoknak,
Kik a bős rohanás zavarában,
Az olesó árúk e zsbivásárján,
Szívökben az égrel az égre tekintnek,
S szózatot ajkuk a mennyei ének
Tiszta malasztját
Hullatja le vérső sebeinkre.
Ha ki hall: döbbenve megáll
S álmokat úzve
Beleméláz a csillagos éjbe,
Hol édes dalaid
Nevető rózsái virulnak
S csalogányod bfvős szava csattog,
Mindenható, diadalmas, örök *Szeretem.*

Csak rázza bilincse vasát
S döngesse sötét börtöne zárát
Érezőklökkel a rabszolga-világ;
Csak törtessen előre az árnyból
Szétroncsolt rácsa szilánkjain át
Az eszmék tündöklő dandárja: —
Te mindég egyike lész, dicső szellem, azoknak,
Kik a hősokeket, vértanukat
Viharos dalod árjával
— Mennyei gályákként —
Röpited az orkán tajtékán
Az emberiség nagy czélja felé.
Ha ki hall: fölvilámlik a lelke,
S ujongva rohan be
A tisztító zivatarba,
Hol a te döngő himnuszaid
Hatalmas dallama harsog,
És sassaid szállodnak a napba,
Mindennél szentebb,
Hódítóbb, örökebb ideál —
Lelkünk igaz istensége: *Szabadság!*

PETŐFI.

1899. július 30-án.

Irta Ábrányi Emil.

Fölolvassa a szerző a segesvári Petőfi-ünnepélyen.

Sok szép, jeles dal van ma is, hiszem.
De hozzá méltót nem mond senkisé.
Mert mind fáradtak, hidegek vagyunk
Ő hozzá képest, a ki maga volt
A lobogó tűz! A ki minden hangját
Szívéből vette, a mikor dalolt!

Rengő kalász azóta is terem,
Azóta is van napfény, szerelem,
Azóta is száll fecse és darú,
A rónáság hozzánk se mostoha...
De a ki öket úgy szeresse és úgy
Daloljon róluk — nem lesz több soha!

A hogy tavasszal csillog minden ág,
S rázatlanul omlik a sok virág,
Mint fényes zápor, színes havazás,
A mint a szél a fák közt át-fuvall:
Aképen hullt isteni könnyűséggel
Költészetének fájáról a dal.

Hajnalt-köszöntő friss pacirta-szó,
Halk estharang, pusztákon bujdosó,
Sötét borúval szálló forogteg,
Melyből tüzes villámok hullanak:
Ha ős-erővel mindez dalba csengne,
Hozzá méltó dal ez lehetne csak!

S ha minden rablánc és börtön-torony,
Hol vértanúk szenvedtek egykoron,
Minden szabadság, a mi földön él,
És minden szarnok-gyűlölő harag
Elkezdené hozsannát énekelni:
Hozzá méltó dal ez lehetne csak!

Ki az, a ki hamvát sírva összeszedte?
Senki! Tán az Isten, ő maga temette.

El sem is temette — föl vitte magának:
Szabadság, szerelem kettős csillagának.

Ifjan halt. De látjuk: nagygyá lenni ráért.
Költő volt. Szeretett. S meghalt a hazáért.

Ám előbb a lelkét égő szenvedélylyel
Millió szegény közt osztogatta széjjel.

Gazdaggá így tette az egész világot,
S aztán az öröklét ormaira hágott.

Tisztán olvadt át a halhatatlanságba.
Csupa lélek volt! Por nem maradt utána!

Hol a teste? Nincsen! Hol a lelke? Itt van.
Itt van, ó magyar nép, legszebb dalaidban!

Hol a sírja? Sehol! — Hol a dicsősége?
Az egész világon! S nem lesz soha vége!

PETŐFI FÉLSZÁZADOS EMLÉKÜNNEPÉN.

Irta Illyés Bálint.

Fölolvassa a szerző a segesvári Petőfi-ünnepélyen.

Riadj e sirról félszázadnak álma!
S ki könnyben ülsz e szent hantok felett,
Hazám nemtője! szárnyaid kitarva,
A bérczek ormán ma büszkén lebegj!...
A kincses Erdély legdrágább kincstára
Nyilik ma meg, — s kit tőlünk elfedett:
Fölkél a nemzet hívó szózatára,
S lángszellemével e földet bejárja!...

Halljátok-e, mint dobban a föld kérge?
Petőfi égő szíve dobog ott...
Oh mily nehéz volt várni ötven évre,
A nemzedék mig új lángot fogott!
S fásult szívében, lelked égi fénye,
Költők királya, — visszaragyogott.
Emlékiden, hogy lelkesülve égve:
Legszebb virágit fonja most füzérbe.

Ki vagy? mi voltál? az örök időnek
Méhéből egy kipattant fénysugár!

Bearanyozni e bús hazaföldet,
A merre lantod zengő dala száll!
Dalodtól még a pusztá szirt is zöldebb,
S nyilik a szív, a rideg, sivár.
Tündér kezek reá virágot szőnek:
Hítét, reményét egy dicsőbb jövőnek!

Te a szabadság zengő lelke voltál!
S álmából fölvered a szolgakort;
Néped szívbe tűzziporkát szórtál,
Zsarnok kényén midőn porig hajolt.
... Szíved még a tűzben, lángban égő oltár,
Szabad hazáért, mely bálványa volt.
S melylyel szívünkbe új eszméket oltál:
Dalod ma is zeng, mint az *örök zsoldár!*

De ah, ez a hely nem a költők berke!
Agyúk zenéje harsogott fel itt;
S vad harczi zaj vészhangja zúga szerte,
Fölverve a völgy néma rejtekeit!
A szolga hűség s a szabadság lelke
Mért össze fegyvert, s ütközött meg itt.
S mig martalékát a halál sepepte:
Karddal kezében *Ő a lantot* verte...

«Előre székely, kinek ősi véred
Minden kis esőppje drága gyöngyöt ér!
S szent büszkeségi a honvédi névnek:
Tanuljatok meghalni a honér!»
S a költő lantján mig így zeng az ének,
Szívökhöz mint ha villanyszikra ér:
A harcztűz mind magasabban éled,
Tombolva, zúgva, mint a végítélet!

De ah, lepattant a lant drága húrja!
Reá csapott a zúgó fergeteg...
Szegény hazánk is vérözönbe fúlva,
Vergődik kínján, mint a lábbeteg.
De a letiprott nép feltámad újra,
S hódolni jön, dicső szellem, neked!
A nemzedék im' itt élő tanúja:
Hogy újra zöldeled fejed koszorúja!

Költők királya! csak szórd égi fényed!
Körül rajong ma ismét nemzeted.
Rideg közönynek álmából fölébred,
Lelked sugárit, hogy ha ráveted!
... A korhadó fa, sarján újra éled,
És felvirul, mint ifjú rengeteg!...
S *sírod*, melyen bús honfi könnyek égnek,
Bölcsője lesz egy dicsőbb *eredvények!*

Hegedűs László rajza Petőfi költeményeinek az Athenaeumnál most készülő új kiadásából.

PETŐFI «AZ APOSTOL» CÍMŰ KÖLTEMÉNYÉHEZ.

S rabláncz esörögne megint kezeden :
Ő érte, hogy tiéd volt valaha,
A jó Isten százszor megváltana !

... De dalban Ő nem magasztalható,
Csak az ő dala hozzá fogható.
Jelzőnek a szó Rá visszára jó ki,
Ő semmi más, — Ő büszkén csak Petőfi !
Egyetlenegy, az is marad halálig,
Mig szabadságra, szerelmre vágyik.
S egy boldog összhang letele, halála,
Mint dalai örök harmóniája !

— Mikor rózsá-erdőben mendegél
A halkán járó nyári esti szél,
A hogy susognak a szél meg a rózsá :
Az az ő lantján a szerelmi nóta.
De mikor lelke, haraggal teli,
«Rab nemzetek bilincsét tördeli»,
A hogy viharzik dala mennydörgése :
Hasonlat sücs arra a mindenségbe

Hogy cseng bele egy dal minden csatazajba !
Ő az, Petőfi ; a hogy szilaján
Vad tűzzel zengi el ajka [badság !
Harsány himnusodat, százszor szent égi sza-

S ugyan mit adnál Néki nemzetem ?
Félek, nem adhatok semmit, soha sem.
Soká lesz az, míg Ő lesz a nagyobb,
Mig a dícsőség Róla rád ragyog ! ...

... Egy vágya van csak, s holnap estelig :
Segesvárnál hajh, az is betelik.
Elyneli végszavát az aczéli zöreje,
A trombita hangja, az ágyudőreje ...
Holtteste felett, fujó paripák
Száguldanak át.
Mignem a mezőn «közös sirba rakják»
Nagy dalnokodat, oh, világszabadság !

Árván maradott magyar nemzetem,
Oh, ne ilyen dalokkal ünnepeld Őt !

Dalodra a kis madárka
Lombja között reszket kéjben.

S a légénynek, lánynak szive
Bánatában nagyot dobban.
Mennyi keserv, mennyi érzés
Van egyszerű, bús dalodban !

S mégis, mégis benne vagyon
Tokaj hegység tüzes bora,
S magyarok sok szenvedését
Visszhangozza minden sora.

Dalodban van a magyar nép
Búbánata és vigasza.
Hangzik, mint a zúgó vihar :
Talpra magyar, hi a haza

Palotákban és kunyhókban,
Mint a villám, gyújt e nóta,

PETŐFI A NÉP KÖZT. — Bévész Imre festménye.

Oh, magyar alföld, ékes rónaság,
Volt-e te rajtad azelőtt virág ?
Termett-e rajtad addig árvalányhaj ?
Vagy Ő hozta csak mindezt rád magával ?
Hát délibábod lett-e másziból ?
Mint az ő lelke merengésiből ? !
Ő nézte rád ezer szépségedet
S adta világgá híred-nevedet !
Ő szeretett legjobban a világon,
Légy érte hálás, édes pusztaságom !
Gyepszönyegiden, homokodon át :
Nódd be virággal a lába nyomát !

— Hát te mit adnál Néki, nemzetem ?
Emlékszel-e még a «Talpra magyar»-ra ?
A riadókra, a csatadalra ?
Miktől kilobbant a szemedben
Nagy, régi büszkeséged ...
— Hol, a ki mert gyávnak nézni téged ? !
Emlékszel-e még,
A rád szakadó zivatarra ?
Mikor magadhoz visszatértél,
S egy félvilággal szembenéztél ? ...
— Hallod-e még ?

Azzal emelj nevének Pantheont :
Tartsd meg örökké szabadnak e hont !
S hadd szálljanak a szálló ezredévek,
Maradj te a Petőfi nemzetének !

PETŐFI.

Walling Günther költeménye.*

A szabadság tűznyelvei
Te előtted ott lobognak,
Igy estél el Segesvárnál
Tyrtausza Magyarhonnak.

Daloltál, mint a csalogány
S tigris voltál harcra kelve !
Küzdelmed mily hősi, lelkes,
S dalod milyen édes, enyhe.

Magyarok Anakraeonja
S Tyrtausza egy személyben,

* Walling Günther az újabb német költők egyik legkiválóbbja. Meghalt 1896-ban.

Ur és paraszt együtt harcol,
Mit nem tett évszázak óta.

Talpra magyar ! Ott legelől
Küzd Petőfi első sorba !
S eltűnt, mikor hősi harc közt
Hull hazája véres porba.

De a nép még most sem hiszi,
Hogy Petőfi földben, halva,
Lelke él a pástortűznél,
Lelke él a pástordalban.

Nem hiszik, hogy tüzes lelkét
Kiolthatta kozák dárda.
Más hazába bolygott csak el
S visszatértét várják várva.

Várják, hogy majd visszajő még
S vele Bem, a népnek apja.
De csak akkor, ha majd újra
Ragyog a szabadság napja.

Feleki Sándor.

Az Ernst Lajos gyűjteményében levő eredeti után.
PETŐFI HALÁLA. — Lotz Károly rajza után.

PETŐFI HALÁLA.

Jókai Mór beszéde a fonográfban.

A segesvári ünnepélyen felolvassa Bartók Lajos.

Mintha most is előttem látnám azt a
délceg alakot, azzal a lángoló, sugárzó
arccal, a dacos fejjel. Mintha most is
hallanám a hangját, azt a szívből jövő,
szívig ható hangot, a mely hű kifejezője
volt lelke indulatainak.

Minden igaz volt nála : szerelem, barát-
ság, gyűlölet, harag, rajongás a hazáért és
a szabadságért. Semmi sem volt hamis,
semmi sem mérsékelt.

A ki így tudott szeretni, így tudott gyű-
lölni, annak nem lehetett e földön meg-
maradni többé, a mint nem volt szabad
többé szeretni és gyűlölni.

Olyan ifjú volt, és mégis be volt fejezve
az élete. Mint egész ember halt meg. Mi
többiek tudhattunk még ketté vágva, fel-
négyelve, darabokra tépve is élni, de Petőfi
számára nem volt való az az élet, az a
küzdelem, hol lánczra vert kéz börtön falára
karcolja keserű gondolatait. Neki meg
kellett halni.

Dicsőséget annyit szerzett rövid üstökös
útjában, hogy nevét ott hagyta az égen
fényszikrákban megörökítve, a melyek soha
le nem hullanak.

Nem is halt meg. Hányszor feltámadott.
Ott él minden magyar szívében, házában.
Mentől tovább távozik az időben, annál
nagyobb nő az alakja.

Félszázad múlt el azóta. Más embert
eltemet az idő, Petőfit magasra emelte.
Míg magyar él, haza áll, éljen Petőfi dicső
emlékezete ! Ragyogja be a hazát és
világot !

A FEHÉREGYHÁZI CSATA ÉS PETŐFI HALÁLA.

Mindig gyászos emlékezetű marad a seges-
vári, vagy helyesebben fehéregyházi csata, mert
nemcsak ügyünk hanyatlásának volt szomorú
bevezetése, hanem ott veszett el a nemzet leg-
nagyobb, lángelkű költője is, a ki annyi fény-
nyel sugározta be a magyar nevet.

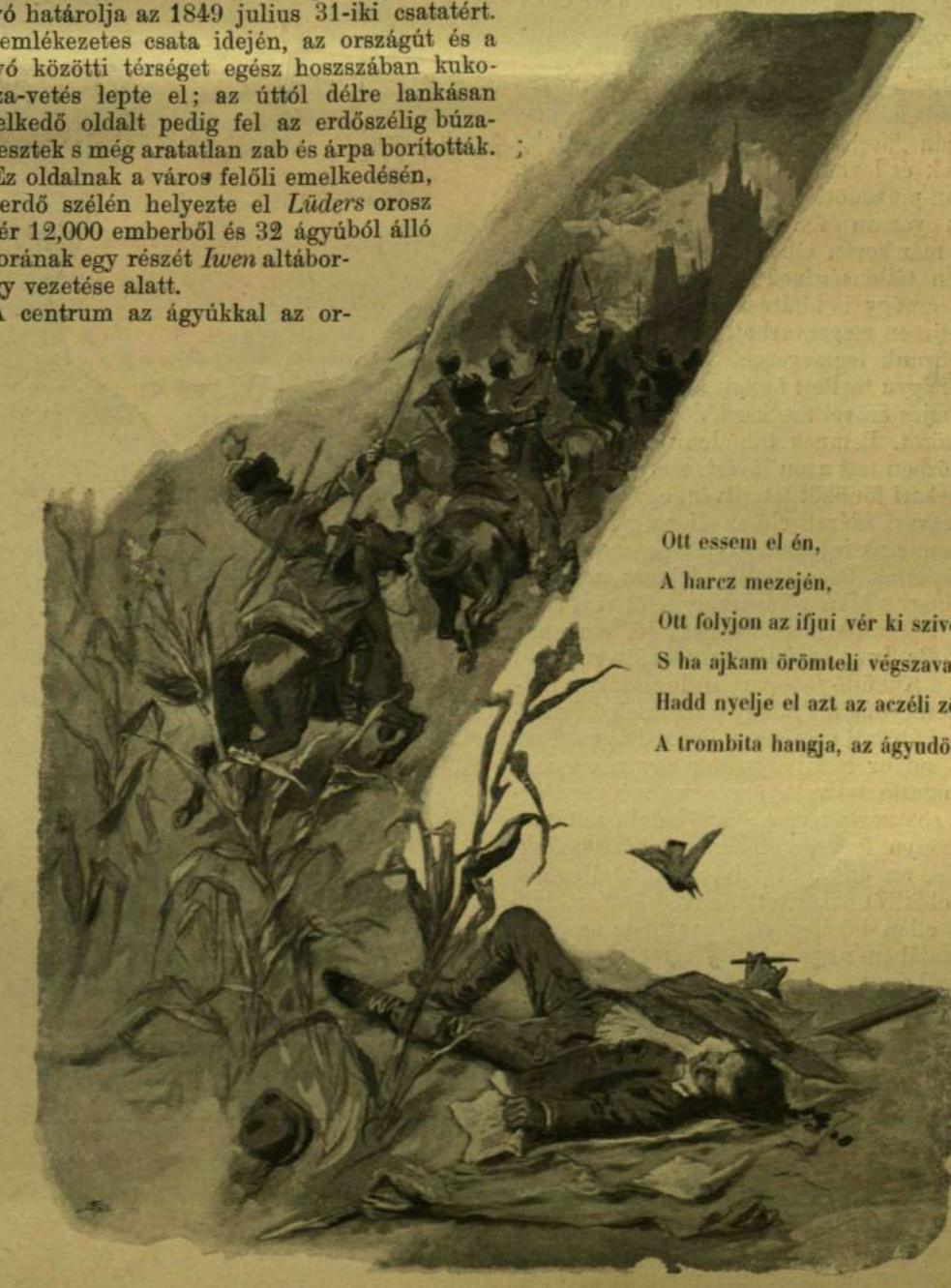
A költő halálának 50-dik évfordulójára most

rendezett nemzeti emlékűnnep alkalmából vis-
zapillantunk röviden e szerencsétlen csata le-
folyására.

A Segesvár alól Fehéregyháza felé kiterjedő
völgy déli határhégye aljában az országot, a
völgy éjszaki részét szegélyező hegyláncz alatt
a Nagy-Küküllő halad Segesvár felé, e kettő
között pedig ma a vaspálya fut, mely az orszá-
g-utat Fehéregyházán fölül és alul, a folyót pedig
Segesvár tövében metszi át. E két metszési
pont, továbbá délen az erdőség és éjszakon a
folyó határolja az 1849 július 31-iki csatát.
Az emlékezetes csata idején, az országot és a
folyó közötti térséget egész hosszában kuko-
ricza-vetés lepte el ; az úttól délre lankásan
emelkedő oldalt pedig fel az erdőszélig búza-
keresztek s még aratatlan zab és árpa borították.

Ez oldalt a város felől emelkedésén,
az erdő szélén helyezte el Lüdors orosz
vezér 12,000 emberből és 32 ágyúból álló
táborának egy részét Iwen altábor-
nagy vezetésével.

A centrum az ágyúkkal az or-

Ott essem el én,
A harc mezéjén,
Ott folyjon az ifjúi vér ki szivemből ...
S ha ajkam örömteli végszava zendül,
Hadd nyelje el azt az aczéli zöreje,
A trombita hangja, az ágyudőreje.

* EGY GONDOLAT BÁNT ENGEMET. — Végő Pál rajza.

Barabás Miklós 1845-iki rajza után.

Tyroler metszete Barabás Miklós 1845-iki rajza után.

szárny a falutól mintegy 1000—1200 méter távolságra, az országút és Nagy-Küküllő közötti térségen, a kukoriczásban helyezkedett el, szemközti a Segesvár előtt álló orosz balszárnyal. A folyó partján egy kis lovas csapat, kisebb gyalogság foglalt állást. A centrum a falutól 6—700 méter távolságban, az országúttól délre, egy lankásan emelkedő oldalon állott föl búza-keresztek között. A szatmári ezredből Péchy százados vezénylete alatt alkotott balszárny előre tolvá, fent az erdő szélén (Ördögerdő) helyezkedett el, szemközti a segesvári erdő alján álló orosz jobbszárnyal, hol a nap folytán változó szerencsével a legkeményebb mérkőzés folyt. A centrumban helyezkedett el a tüzérség 11 ágyúval, farkasszemet nézve a Segesvár előtt egy az országút felé előugró magaslaton felállított orosz ágyúteleppel (hol most a Skariatín-émlék áll).

A háttérben, a hegyoldalról folyó kis Sárpat partján kisebb lovas- és gyalogcsapatok, társzekerék és lovak állottak. Egy pár ágyú az országúton működött. Hogy ez a kivonulás és kifejlesztés gyorsan és szabályosan megtörténhetett, az a már korán elhelyezkedett orosz sereg érthetetlen téltelenségének köszönhető, melynek ágyúi az amúgy is kifárasztott honvédség felállítását teljesen megzavarhatták volna.

Ágyú-sorunk legmagasabb pontján, az erdő felől első ágyú mellett foglalt állást Bem s 11 óra tájt teljes erővel megkezdődött az estefelég tartó ütközet. Bemnek tulajdonítják az ágyú-tüzelés közben tett azon lövést, mely Skariatín gróf tábornokot leterítvén, egy pillanatra látható zavart idézett elő az ellenség soraiban, melyek a mieink rohamai alatt már-már ingadozni kezdtek. De e közben Lüders meggyőződésén, hogy a Maros-Vásárhely felől várt báró Kemény Farkas segítségére nem jó, csapatait átvezényelte Iwen segítségére s a fővezérséget átvevén, a Küküllő jobbpartján lovasságot küldött Fehéregyház felé, hogy e falu mögött megkerülje s hátulról szorítsa a honvédséget. És 5 óra tájt, mikor a mi ágyúink egy része már használhatatlanná vált, általános rohamot intézett. A sokszorta nagyobb erő hatalmas támadása, iszonyú fegyvertüze, az égő búza-keresztek füstje, az országút felvert pora ellepte a minden oldalról bekerített honvédséget, mely a támadás ellen hősileg védekezett, de az egyetlen csatában nagy része elvérzett, mintegy 500 foglyul esett és csak csekély töredéke menekülhetett meg.

A menekülők, kik a bekerítő orosz lovasságon áttörhettek, vagy azt megelőzhatték. Fehéregyháza között és a falu déli oldalán Keresztúr felé vették útjokat, egész Héjasfalvaig üldözve az ellenségtől.

A csatában legtöbb honvéd Fehéregyháza határán a falu déli oldalán esett el, ez irányba össze- és visszanyomva s mintegy vasgyűrűbe szorítva a túlerő által. Az elesettek eltemetését oláh és szász munkásokkal másnap az orosz végeztette. Az imitt-amott szétszórt halottak

elhantolása azonban még napok múlva is folyt. Kisebbség az országút mellett és bentebb a déli oldalon több is van. A legutolsó Héjasfalva nyugati végén, szintén az országút déli oldalán domborodik, hová özv. Cseh Józsefné többeket temettetett el. A legnagyobb közös sír Fehéregyház keleti végétől egyenes vonalban délre, a vasúttól 5—600 méter távolságban domborodik, a hol most a honvédelemék van, 370 (némelek szerint 5—600) honvéd sirja fölé.

Hogy Petőfi hamvait melyik sír rejtí magában, hiába kutatjuk már ötven év óta!... Fehéregyháza és Héjasfalva között valamelyik, az bizonyos.

Hogy mily körülmények közt és hogyan történt a költő eltűnése, azt az ide vonatkozó tudósítások számos ellenmondásai miatt teljes bizonyossággal eldönteni nem lehet.

Petőfi halálának titokzatos volta elejétől kezdve szüntelenül foglalkoztatta barátait s az irodalmi köröket általában, de behatóbb kutatásokat tenni az abszolút korszakban nem lehetett. 1860-ban azonban, midőn már a sajtó kissé szabadabban mozoghatott, fölhívást intézett a «Vasárnapi Ujság» mindazokhoz, a kik Petőfi halálának helyéről és idejéről hitelesebb tudomással birhattak, hogy közöljék e lappal, a mi komoly közölni valójuk lehet, mert a «Vasárnapi Ujság» fôladatát tűzte ki, hogy, valamint Petőfi születésének helyét és idejét már kiderítette, úgy halála körülményeit is lehetőleg tisztázza.

E felszólítással egyidejűleg a lap ugyanazon

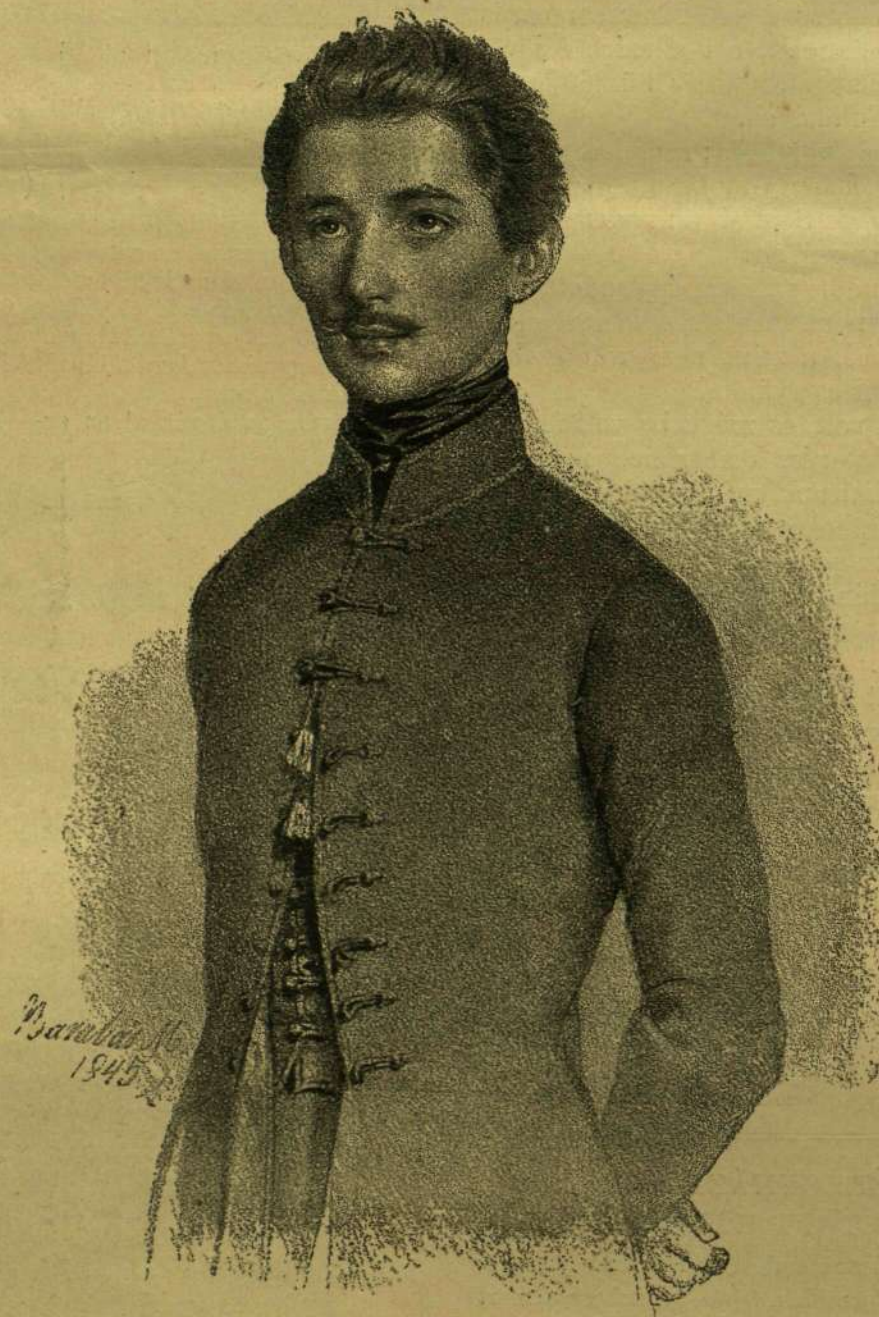
számában három ide vonatkozó közlemény jelent meg, melyek közül legérdekesebb és bentebb a legfontosabb Lengyel Józsefnek, Bem hadserege ezredorvosának s akkor székelykeresztúri orvosnak 1860 augusztus 25-én kelt levele, mely, noha a rákövetkezett nagy számú tudósítások és nyilatkozatok több tekintetben eltérőleg szólnak az esetről, — mind maig egyik legmegbízhatóbb forrás és leghitelesebb megállapítója annak, hogy Petőfi Segesvár, illetőleg Fehéregyháza mellett és 1849 július 30-ikán esett el.

Lengyel ugyanis látta, hogy midőn a magyar sereg már teljes futásban volt, Petőfi, két nagy csapat orosz lovas közt került be, honnan gyalog teljes lehetetlenség volt a menekülés. Lengyel még nagy nehezen kimenekült lován, de Petőfi, a ki gyalog futott, már nem juthatott ki az oroszok vasgyűrűjéből.

Lengyelen kívül megemlítünk még néhány olyan szavahihető szemtanút, a kik később nyilatkoztak s a kik Petőfit, ha épen elesni nem is, de már a vesztett ütközet végén látták, mikor megmenekülnie — ha csak esoda nem történik — teljes lehetetlen volt.

Ilyen szemtanú Gyalokay Lajos honvédszázados, a nagyváradi kir. törvényszéknek nem régiben elhunyt elnöke, ki a saját kocsiján vitte magával Petőfit Székely-Keresztúrról a csataterre, hol aztán különválva szemlélték a csata folyását.

Este felé, midőn a csata sorsa eldőlt s a ma-

Barabás Miklós 1845-iki rajza után.

Barabás 1845-iki rajza.

Petőfi

Barabás 1846-iki rajza, Tyroler metszete. PETŐFI SÁNDOR.

gyar sereg teljes felbomlásban menekült a ropant számú orosz haderő elől, Gyalokay is menekülésre gondolt s az óriási zavarban a fehéregyházi utat igyekezett elérni, hogy az onnan nem messze hagyott kocsijához juthasson.

Azonban az utat elérvén, még megkísérelte a futókat megállítani, rendbe szedni, de hiába.

Az ezután következőket így mondja el Gyalokay:

«Néhány száz lépésre sűrű lovas csapat vágatott felénk. Hogy barát, vagy ellenség-e, azt a lovak lábai által fölvert portól kivenni nem lehetett. Nem volt más választás; kardomat hüvelyébe dugtam, és magam is futottam a többiek után.

Igen rövid távolságra haladhattam akaratlan versenyfutással, midőn alig néhány lépésre előttem látom Petőfit hajadonfövel, kezében tartott sípkával az úton keresztül szaladni. Réá kiáltottam, s ő elborult, sőt tekintettel reám nézve, szólanul megállott.

«Jöjj velem», — mondam kezét megfogva, — «kocsimat innen nem messze állítottam fel, azon menekülhetünk: gyalog vagy levágnak, vagy elfognak.»

«Azt hiszed», — felelé ő — «hogy van olyan bolond, ki ebben a pokolban megállani merné helyét? Kocsisod is elfutott, mint a többi. Nézd!» — ezzel a felénk közelítő lovascsapatra mutatott, — «itt nem lehet menekülni, ne gondolj most kocsidra, hanem jer oldalt, ott talán megszabadulhatunk.»

Látván habozásomat, ezen szavakkal: «nincs idő gondolkozni; én megyek, Isten veled!» — kirántotta kezét az enyemből és leugorva a töltesről elrohant. Többé aztán Petőfit nem láttam.»

Pataky József 48-iki honvédtüzér hadnagy a következőket adja elő:

Fehéregyháza felső végén 8 óraker mutatkozott az orosz előhad, melyet, ha jól emlékszem, Skariatín orosz tábornagy vezetett. Részünkről az első lövés egy hatfontos ágyúból történt, melyet egy tüzezemtől Bem tábornok maga vitt el, maga irányzott és mely lövés Skariatín lovastól együtt földre terítette. Erre iszonyú golyózápor, roham és öldöklés keletkezett, melyben derék honvédeink egy ingre vetkőzve küzdöttek. Petőfi Sándort saját szememmel láttam épen Bem tábornok mellett, ki az orosz lovasságot már harmadik ízben ostromolta. Mindketten oly helyen állottak ekkor, mely leginkább ki volt téve a nagy tömegben előtűró orosz lovasság rohamának. Nekünk ebben a zürzavar-

ban egy távolabb eső hely lett kijelölve tartózkodásra. Egyszerre csak Bem hozzám kiáltott, hogy nem látam-e Petőfit? E kérdésre már nem tudtam feleletet adni, mivel egy golyó ugyane perczen földre terített. Később az ideiglenesen föllállított sátorkörházban hallottam Lengyel József ezredorvostól, hogy ő a Fehéregyházán alul elfolyó patak hídján, mely előtt Bem tüzezemmel az orosz lovasságot lövette, látta Petőfit. Ugyanott beszélt Bem kíséretéből gróf Haller is, ki szintén sebet kapott, hogy Petőfit az ágyúfedezet közelében látta a Kossuth- és Mátyás-huszárok közt. Egy Szabó nevű sulyosan sebesült tisztársamtól, ki Petőfinek jó pajtása volt s ki rövid idő múlva még ott a sátorkörházban kiszenvedett, hallottam, hogy ő látta, a midőn Petőfit a kozákok körülfogták. Báró Heydenek, ki az ellenség részéről a halottakat eltakarítottatta, a Fehéregyháza felső felén éjszakra lefutó patak partjára ázott közös sirba hányt 234 halott között megakadt a szeme egy hegyes szakállú és bajuszú ifjún, ki őrnagyi rangot viselt, s kinek mellén pikával ejtett mely sebtátongott.

Vajna Sándor volt honvédszázados ezeket írja a Petőfi haláláról Szkurka János közhírszer elbeszélése nyomán:

Szkurka a csata napján éjjeli 11 óraker ért Köhalomba, a hol akkor Vajna Sándor tartózkodott s jelentvén ennek a veszedelem részleteit, hozzá tette, hogy «ajjútán Petőfi» is elesett, melynek körülményeit így beszélt el Szkurka: A mint ő a vesztett csata után, sebzett lován az országúton menekült, utólérte a gyalog, egyedül, hajadonfövel futó költőt, kengyelébe emelte s vagy két puskalövésnyire vitte. Azonban négy lovas muszka sarkukba érvén, elbocsátotta a kengyeliszját s leugorván e szókkal: «Bocsáss! engem az Isten sem ment

meg!» — balfelé a kukoriczába futott be. Alig tehetett azonban 25—30 lépést, az első két muszka lovas utána ugratott, mire Petőfi megállt, szembe fordult s az egyik lovas két kardcsapást mért fejére. A második vágásra elesett; a földön még egy csapást mérték rá. Ez a csataterétől egy öreg ágyúlovásra történt, az országút egyik kanyarúlatánál.

Mindezen tudósításból annyi kiderül, hogy a költőnek Fehéregyháza és Héjasfalva közt kellett elesnie. Oly helyzetben maradt el a futótól, hogy nem menekülhetett és foglyul sem esett, mert a Skariatín eleste és a véres csata miatt boszús ellenség az elért futókat leöldöste mind; különben is mint foglyot Segesvárt látták volna azután. De elestének helye már pontosan meg nem állapítható.

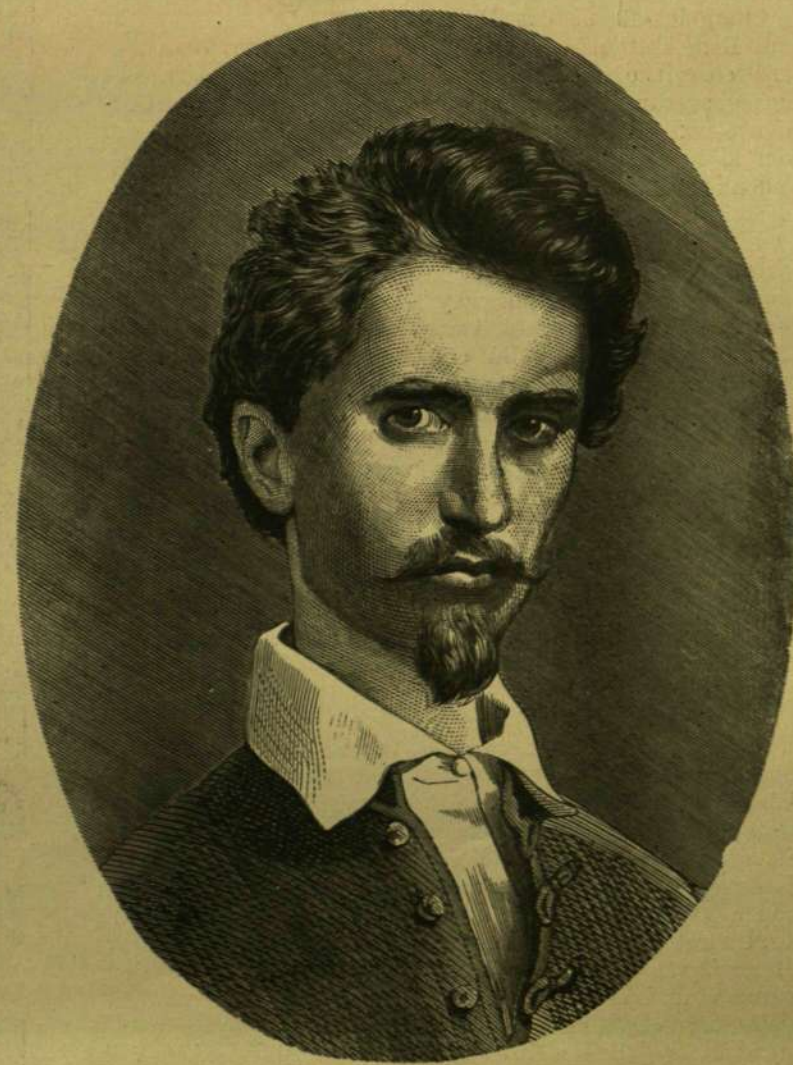
Midőn augusztus 2-ikán már a menekültek mind Maros-Vásárhelyre érkeztek, mindenki tudakozódott Petőfi után. Bemnek is legelső kérdése Petőfi volt, kit hasztalan keresett aggodalmas tekintettel visszatért tisztjei közt...

Az, a mit a költő a sorstól kért, a halált a csataterén, a szabadságért való küzdelemben, — beteljesedett.

PETŐFI A VILÁGIRODALOMBAN.

Petőfi szellemének hódító útját alig tudnók nyomról-nyomra kísélni az érző lelkek ama négy birodalmában, melyet nem határol nyelv, faj, vagy elfogultság. Csak egyes főbb állomásait akarjuk feltüntetni, a melyeken át diadalal vonult be a művelt nemzetek irodalmába és szívébe a legmagyarabb költő.

A francia olvasó közönség előtt Petőfi neve először 1850-ben lett ismeretessé a «La Hongrie ancienne et moderne» (A régi és új Magyarország) című képes kiadvány útján. Majd Thalés Bernard és Desbordes-Valmore ismertették költői jelentőségét részletesebben az «Athenaeum» és a «Revue Française» hasábjain.

1847. évi daguerrotyp képe után.

PETŐFI SÁNDOR.

PETŐFI SZOBRA, IZSÓ MIKLÓS TERVVÁZLATA.

Két érdekes cikkben méltatta Valmore Petőfi és költői pályájának kimagasló mozzanatait, s ő volt az első, a ki a magyar lantost Körnerrel és Giostival, Burnsrel és Béranger-vel állította egy sorba. Fájdalom, a cikkeket akkor még kevesen olvasták, és nem sokkal többen azokat sem, melyeket 1857-ben a «Libre Recherche» (Szabad kutatás) című folyóiratban Klapka és Chassin tettek közzé, utóbbi néhai Irányi Dánielnek jó barátja és munkatársa a magyar szabadságharc történetét tárgyzó francia műve írásakor.

Csak a már akkor nagy tekintélynek örvendő és széles körben elterjedt «Revue des Deux Mondes»-nak Saint René Taillandier-től 1860 április 15-ikén közzé tett cikke szerzett igazán világirodalomban, s a XIX. század legelső lírikusai közt jelölve ki helyét, habozás nélkül oda sorozta őt minden idők legnagyobb dalmokai mellé.

A nagy francia történetíró, Michelet is foglalkozott Petőfi világirodalmi egyéniségével s az Irányi által szolgáltatott adatok alapján nagy tanulmányt is akart írni Petőfiről. Örök kár, hogy a francia forradalom ragyogó tollú eszayistája egyéb irodalmi elfoglaltságai miatt ezt a tervét nem valósíthatta meg. A birtokában volt adatokat, valamint azokat, melyeket Teleki Sándor ezredes nejétől kapott, később Chassin használta föl 1860-ban kiadott: «Le poète de la révolution hongroise: Alexandre Petőfi» (Petőfi Sándor, a magyar forradalom költője) című munkájában, melyben széles keretben vázolja a költő életét, bő szemelvényeket közöl — szép, de sajnos, ritmus és rim nélküli versekben — legszebb műveiből. Chassin-nel egy időben működött a Petőfi fordítás terén Polignac Alfonz herceg is. A költő nagyobb művei közül csak a «János vitéz» van megfranciaul, de ezt többen is lefordították.

Az angolok közt legelső ismertetői Petőfi halhatatlan költészetének Pulszky Ferenc és neje, Teréz voltak, a kik «Tales and traductions of Hungary» (Mesék és fordítások magyarból) című könyvükben a «János vitéz» mutatták prózai fordításban. Utánuk tüzetesen ismertették Petőfit John Bowring és Rasmus Anderson tanár, a ki «az európai kontinens Burns»-ének nevezte őt. És sajátos, a «Dalaim» költőjének egész gondolatmenetét feltaláljuk a híres skót népköltő «The Bard's Epitaph» című versében is ép úgy, mint a hogy a «Csárda romjai» merész hasonlata, az isten háza és a kocsma közötti

költői párhuzam gondolata majdnem ugyanazon kifejezésekkel fordul elő Hugo Victor «Contemplations»-jainak XXIX-ik könyvében.

De Petőfi nagyobb volt Burns-nél; elismeri ezt Petőfi legújabb angol ismertetője, Loew is «Gems from Petőfi and other Hungarian poets» (Szemelvények Petőfibről és más magyar költőkből) című, 1881-ben New-Yorkban, Eszterházy Pálkiadásában megjelent művében. «A mi bennök közös volt — úgymond, — az a humor, melancholia, a szerelem, a méltatlankodás érzete, a szenvedély s a töről metszett józan ész és felfogás. De Petőfi ragyogó és káprázatos gazdagsága soha sem árad túl s ő soha, de soha sem irt egyetlen sort sem, melyet a legártatlanabb, a legszemérmesebb kedély is bizvást ne olvashatna. Petőfi mindig tiszta!»

Érdekes ez a vélemény, mert egyikét fedi föl Petőfi költészeté azon vonásainak, a melyeket eddig legkevésbé szoktak észrevenni s kellően méltatni. Pedig ez a naivan szűzes kedély, mely a legviharzóbb indulatok, a tüzes szerelem legcsapongóbb föllángolásai közt is mindig tiszta és érintetlen marad, melyhez egy lehelletnyi fölt sem tapad, valóban egyike az isteni géniusz legtrikább sajátosságainak, s ebben is díszére különbözik Petőfi nagy szellemi rokonaitól, a kinek az erkölcsi érzés biztonsága nem mindig őri meg egyensúlyát úgy, mint a Petőfi puritán világfelfogásában.

Még egy tekintélyes hang emeli ki Petőfi és Burns sokat emlegetett lelki rokonságát. Scherr János ez, a világirodalom történetének tudós német bűvára. «Petőfi — így jellemzi őt Scherr — úgyszólván a természet költője. Istennek hála, nincs benne semmi tudákos. Ő nem egy tekintetben a magyarok Burns-e. Eredeti fantáziával, a természet iránti szeretettel és tökéletes érzéssel megáldva, tele vidámsággal és pajkos szeszélylyel, hazájára büszke, nemzete nagyságáért lángoló buzgalommal telve, dalai magával van egészséges, mélyen költői, fájára büszke népének, friss és jótékony légkörébe. Mindenütt népies dallamok csendülnek meg nála. A paraszt, a pásztor, a betyárelétekből vett genre-képei naivak és plasztikusak, mint a legigazibb népdal. Szerelmi és bordaljai igazságukban mutatják, hogy élet után vannak költve. Mesterileg festi néhány vonással a hazai puszták életét, s lángoló hazafiság szól a magyar nemzethez intézett szavataiból.»

Így ír Scherr. Nem esoda, ha a legnagyobb német lírikus, Heine, már 1849-ben kíváncsi megismerni az édes szavú magyar dalmokot s hogy az ő ösztönzésére adja ki Kertbeny német nyelven Petőfi 170 dalát, Heinének ajánlva. Utóbb még nyolcz újabb kiadásban gondoskodik Petőfi műveinek áttüzetéséről (1850-től 1866-ig). Összesen Petőfi 740 költeményét dolgozta át kilencszer Kertbeny, s ezek 24,250 példányban terjedtek szét mindenütt a művelt világban. Elsőül Dux Adolf fordította Petőfi műveit németre. 1846-ban 55 dalát mutatta be szép fordításban. E fordítások azonban, bár magának a költőnek elismerését és biztatását is kiérdemelték, nem bírták a német közönség élénkebb figyelmét felkeltetni, mivel Magyarországon jelentek meg. Kertbenyvel egy időben fordították Petőfit németre Szarvady Frigyes, Hartmann Mór, a porosz Opitz Tivadar, majd Meltz Hugó, stb.

De Petőfi hódító útja ezzel még nem ért véget. Követték ezeket nem sokára a svéd, dán és finn

nyelvre eszközölt fordítások — utóbbi «Unkari Albumi» czímen Jalava Antal, a helsingforsai egyetemen a magyar nyelv tanára adta ki 1881-ben. Azután vannak már Petőfiének orosz, szerb, sőt flamand és héber nyelven is fordításai. Cseh nyelvre Tuma Karel, és a magyar születésű Brabek Ferenc ültette át, s ez a fordítás 1871-ben Prágában, Gregnrl jelent meg Basne czím alatt. Lengyel fordítója sok van Petőfiének, de ezek csak egyes darabjait tették át szétszórtan városi hirdapokban. Köztük egy nő, Prussehova Severine, szül. Zadowska, továbbá Dmochowsky, a ki Poezje Petőfiego czímen tett közzé több költeményt a varsói «Króniká»-ban 1859-ben; szintén említésre méltó lengyel fordító Sabowski Wladiszláv is. Érdekes fölemlíteni, hogy Petőfiének «Reszket a bokor» című költeménye összesen 32 nyelvre van lefordítva.

Az olasz irodalomban két kiváló költő tette feladatává, hogy Petőfi irodalmi nagyságának méltó emléket emeljen. Az egyiket, Giuseppe Cassone szicíliai költőt, ez érdemeiért a Petőfi-társaság tagjává is választotta. Az «Örült», a «Tündéralom», «Czipruslombok Etelka sírjáról» egymásután jelentek meg Cassone tollából 1874-től 1881-ig, míg Bolla trieszti tanár 1880-ban Petőfi 71 költeményét adta ki, eléteről s művéről irt alapos tanulmány kíséretében, melyben egyebek közt ezt mondja kedvenc költőjéről: «Petőfi, mint Horatius s talán még nagyobb jogosultsággal mondhatná magáról, hogy egész enje úgy tükröződik vissza dalaiból, mint egy csiszolt tükörből.»

Az olasz írók közül a legújabb időkben Pavolini Emil foglalkozik Petőfi műveinek fordításával, ki nem rég önálló kötetet is bocsátott közre szerelmi dalaiból.

Hős nemzeti dalmokunk nagyságát így növelte a halála óta eltelt ötven év. Üstökösszerű pályája széthulló meteorjai el vannak hintve éjszakkeltől nyugatig, a merre csak buzdul a sziv a lant húrjainak zengésén. Petőfivel részt követel a magyar faj géniusza a század dicsőségéből, s az ő költészetének gloriája lebeg mint világitó fényoszlop a nemzeti nagyság magasba vivő útjai fölött. V.

A FEHÉREGYHÁZI CSATATÉREN ELESETT HONVÉDEK EMLÉKE.

Nem. rajzolta Pörfisandry

KÜLFÖLDI KÖLTŐK PETŐFIRŐL.

PETŐFIHEZ.

— François Coppée. —

Mint a szegény vándorló, kit zordon tél-időn
A nyájas háziasszony meleg tűzhelye véd:
Míg elborult arczával halk búcsút venni jön,
Csókolja hosszan, hosszan a háznak gyermekét...

Akképen lép ma hozzád a hálás francia,
Vendége a magyarok... s kezében szép virág van.
Hozzád jön, költő-harcos, hazád kedves fia,
A ki daloltál néki s meghaltál érte bátran.

Ragyogtál, büszke lángész s elvesztél csataterén!
Érez-szobrod áll s nem tudják, hogy hol vagy
eltetve!
De nem sajnállak — inkább irigyeltek, ó testvérem!
Szébb sorsot más nem adhat, csak Istennek jó kedve.

A hol letiprott durván a lándzsás csöcselék
S meghaltál, hogy ne múlt el többé soha, soha!
Ested helyén bizonynyal vadrózsa bokra ég,
Ő szerelem költője, szabadság dalmoka!

E lángoló rózsákban lelked tovább virul!
S a mit menyasszonyának szerelmes ifja tör:
Rózsáidtól a kedves hőb szerelemre gyúl,
Több báj lesz esküjében... csókjában több gyönyör.

S ha szép esteiken ott ül bokrod piros bogán
Az éneklő szabadság virrasztó madara:
Megittasul rózsáidtól a boldog csalogány,
S a csillagos egekre ujjong föl a dala!

Abrányi Emil.

PETŐFIHEZ.

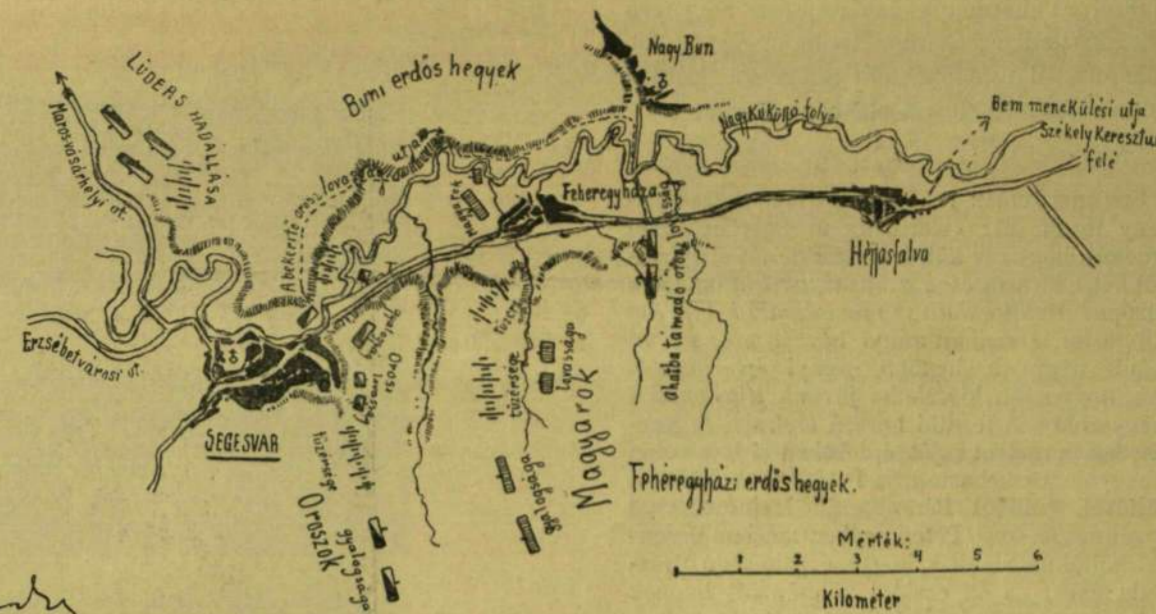
— Goldschmidt J. —

Ott túntél el a harc mezőjén
Védve jogot és szabadságot,
Bár elvérzeni, sirba szállni,
Hogy hírül adja — ki sem látott.
Mint Nebő-hegyén Mózes sírját
Nem látta ember-szem soha:
Nem tudja senki mindmaiglan,
Hol nyugszik szived hült pora?

Már kétség támadt a szivekben:
Elesét-e Segesvár mellett?
Az ellenség gyilkos dárdája
Átverte-e nagy, nemes kebled?
Egy szállingó homályos monda
Már megdöbbsentő hirt hozott:
Hogy távol Szibériában vagy
Örök rabságra kárhözott...

Iszonyú hír, szörnyű, kegyetlen —
Az Isten napjától elzárva,
Hogy rabláncokon sinylenél te,
Szabadság zengő pacisirtája...
Te, a ki milliók lelkébe
Szabadság szikráját dobád,
Jutalmul börtönt kaptál volna,
Muszka börtönt és kancsukát!...

De nem...! E sötét rémes hírek
A szívünk igazat nem adhat.
Ott pihen — tudjuk — a harc-téren,
Hős társaid mellett, hamvad.

A SEGESVÁRI CSATA TÉRKÉPE.

KÜLFÖLDI MŰBÍRÁLÓK PETŐFIRŐL.

Petőfi világirodalmi hódítását igen érdekesen mutatja az a három ismertetés, a melyeknek legjellemzőbb részleteit itt közöljük. Az első Schmidt Julián, a híres német irodalomtörténet-író irta, a másodiknak szerzője Saint-René Taillandier, a «Revue des deux Mondes» ismert munkatársa volt. Mindkét ismertetés az ötvenes években jelent meg s mindkettőhöz Petőfi költeményeinek német fordítása szolgált alapul. A német és francia közönség ez ismertetések révén nyert alaposabb tájékoztatást nagy köl-

Paur Géza rajza.

A FEHÉREGYHÁZI CSATATÉREN. — A régi téglavető helye, a hol Petőfit utóljára látták. (A háttérben levő hegyn voltak felállítva Bem ágyú.)

tónkról. A harmadik ismertetés a nagyevű német esztetikus, Grimm Hermann egyik újabb dolgozatából való s Petőfit a legújabb kritikai és műbölcséleti felfogás alapján méltatja.

SCHMIDT JULIÁN 1857-ben így ismertetette Kertbeny fordítását: «Kertbeny úr köszönetünket érdemli, hogy oly költővel ismertetett meg bennünket, a ki nem csak a hazai, hanem az egész európai irodalomban is maradandó helyet fog elfoglalni. Dalaiban annyi hev és erő, s a mi reánk nézve a legfőbb, annyi ép egészség van, hogy néha kísértetbe jövünk irigykedni a magyarokra. A fordító hosszú életrajzi fejtegetésében, a melyet saját érdekében jó lett volna elhagynia, összehasonlítja Petőfit több külföldi költővel, például Bérangerral, Heinével, sőt Byronnal is. Igaz, Petőfi egyben-másban hasonlít a költőkhöz; látszik, hogy szorgalmasan olvastatta őket; de az ezektől kölcsönzött hangok nem lényegesek és Petőfi épen azért kedves előttünk, mert valami idegent és eredetit nyújt. Ő valódi szülőtte a magyar népnek; szeretetreméltó és egyszersmind erős kedélye oly képeket és érzéseket tükröz vissza, melyek csak a magyar pusztaikon teremhetnek, de a melyeket azért minden ember megérthet, mert az igazi természet nyilatkozik bennök. A vele született és zajos magyar kedvesapongás s erejének érzete gyakran helykévé teszük ugyan, de ez ifjú elevenség éj-föld távolságra van attól a fásúltságtól, mely Heinenál, fájdalom, oly gyakran sérti a jobb izlést. Petőfi a valódi magyart vezeti elénk. Nézzük a «Rég veri már a magyart a teremtő» című dalt. Ime a valódi magyar! Ha rosztul megy is dolga, félre csapja kalapját, tombol, int a cigányoknak s a legelénkebb életkedv érzetében feleli bűját, gondjait, sőt még arra is kedvet kap, hogy magát vidoran kigúnyolja, például a «Komor, mogorva férfiú volt Orbán» kezdetű dalban. Az életnek e vidám, gondtalan felfogása miatt nem igen hajlandó ábrándra és érzélgésre, sőt kedve telik benne, ha a divatos érzelmességeknek fricskát adhat. Ezt bizonyítja Petőfi «A hold elégiája» című költeménye is. E költeményt, mely Heine vakmerő ironiájától ép és természetes humorával oly kedvezőleg különbözik, nem ajánlhatjuk eléggé sok költőknek, kik örökké kenetes hangulatukban egészen elfeledték a tréfát.»

A FEHÉRBŐLÁZI CSATATÉR.

Paar Géza rajza.

SAINT-RENÉ TAILLANDIER a «Revue des deux Mondes» 1859-iki évfolyamában így ír Petőfiről: «Mindazok az érzelmek, a melyek a költőben kőborlással közt támadtak, örömeinek és fájdalomának fölkiáltásai, ifjú föllángolása, vegyítve olykori csüggedésének búskomorságával, az országon szelében-hosszában tett barangolása, a csárdákban támadt merengései, tréfái vagy érzékeny ötlei, melyeket a világ szemlélete ébreszt benne, — ezek szolgálnak költeményei tárgyul. Igaz, hogy mindezekben nem igen van kitünő alkalom a lyrai eszmék magas szárnyalására. Hogyan történt mégis, hogy a hánytvetett életnek e képe annyira megragadta a képeletet? Hogyan történt, hogy e vándor diákok, a kaszárnya és menekültjét, e kifütyölt színészt első őszinte szavaira oly örömmel fogadták és úgy üdvözölték, mint nemzeti költőt? Két körülmény fejt meg e rendkívüli sikert. Petőfi Sándor Magyarországot festette, s ezt oly egyszerű és férfias, oly ismerős és ércezes hangon tette, a minőt még soha sem csegett a magyar füle. Az őt megelőző mesterkedő költők kimért és akadémikus modorának semmi nyoma az ő művein. A naiv dalos csak lelke őstönére hallgatva újra föltalálta a népies költészet elveszett hangjait. Akár a szerelmet, akár Magyarországot borát énekelte meg, mindig valami férfiaság emelte ki tárgyát a köznapiságból. Most egy tekintet elbusítja, majd a csapszék démona zavarja meg; de soha sem ad verseiben helyet a tehetetlen melankóliának s ép oly kevéssé az élvezet kéjes mámorának. Rendkívül élénk fogékonysága mellett is mint férfiú tud uralkodni magán. Ne higgyetek neki, mikor halált és életűtséget emleget; csak a szenvedély szól belőle; a következő percben már elfelejté. A lélekre nézve semmi fárszót, semmi nyugozó nincs még azon túló őrámeiben sem, melyek igen gyakran sugallják a magyar költő verseit.

Szive helyén van, lelke éber. Az erkölcsi sikamlások közepett is mindig kitér belőle a tevékeny élet szeretete egy-egy fölkiáltásban, egy-egy képben s a lyrai ihlettség egy-egy hirtelen föl-szárnyalásában. Nézzük e sorokat: «Ha oly hosszú lesz életünk, Mint kortyaink valának, Megérjük boldogabb korát A hős magyar hazának.» Ezen megemlékezés a hazáról, a nemzeti szerencsétlenség az érzete a mámor kódén át, jellemző vonása a költő első dalainak. Bármilyen legyen a tárgy, a melyben kedve telik, a dárídó, melybe magáról megfedkezve merül, a magyar szellem mindig elválhatatlan tőle. Nem kell hinni, hogy e csárdai dalok lelkesedésre ragadták volna azonnal az egész magyar nemzetet, ha csak szerelem és bor lett volna tárgyuk. A szerelmes diák és a mulatozó színész mögött mindig ott látom a magyart, a ki még nem ismeri magát. Azonban hazája fia már az első pillanatban ráismertek. Szelleme, lelkesedése, harciassága, a vándorló dalnok mozgékony-sága, ki mindig kész nyeregbe ülni és vágatni, — ez volt meglepő a csárdák és dalnokában... Magyarországot jól teszi, ha békés úton is öregbíti nemzeti érdemeit. Ezen érdemek leg-szebbike kétségtelenül azon szellemi megújulás, mely a múlt ötven év alatt nála nemzeti irodalmat teremtett. Ezen irodalom legtökéletesebb képviselője Petőfi Sándor... A XIX. század ihletett mesterei közt hely illeti meg őt, mert az érzelmek, melyeket dicsőít, minden nemzet-tel közősek; de különösen Magyarországra tette meg sikeres hatását és itt lőn örökre emlékezet-sessé. Neve örökre be van írva egy nemes kor-szak történetébe. Munkái koronáját tették fel az irodalmi újászületésnek, melyre hazája leg-jobb szellemei munkáltak közre, ki saját művei-vel, ki részvételével és buzdításával. Mellette s mintegy saját szavai lehelletére más írók is

támadának... Petőfi nem elszigetelt tünemény.»

GRIMM HERMANN ezekben nyilvánította Petőfiről alkotott véleményét: «Ha a romantikára gondolok, mely évszázadunk elején uralkodott: a mai kor virágzó termőföldnek tetszik sirkövekkel telt csöndes kertekkel szemben. Lenau, Uhland, Rückert, Platen és Heine is oly sűrűn bevirágozták e temető kerteket, hogy mintegy élni kezdtek. De bár a holtakat beszédre, sőt dalra keltették, e hangok mindig mintha sírköböl zendültek volna s még a jelen is mintha leszállt volna, hogy a mélységből szőljön hozzánk.»

Ez a világnézet iszonyúan nyomasztó volt s csak a jelenkor szabadított meg bennünket tőle. A mai emberöltő leküzdhetetlen vágytól van eltelve, hogy történeti tekintetben feltétlenül szabadnak érezzük magunkat. Platen nagyon is előkelő, sem hogy egészen szabad lett volna, Heine nem volt szabad, mert rejtett önmegvetéssel párosult fenhéjazás volt benne; Byron, Lenau, Uhland, Rückert nem bírták leplezni a nyomasztó rezignációt: halkan csördül a bilincs, melyet mindenikre sorsa vetett s bele csendül verseikbe. Lelkők fensége nem tudta őket e békókból kioldozni. Szinte őrgöngg kísérleteket tesznek a ma élok, hogy e rabságból kimeneküljenek. Petőfi költeményeiben csendül meg először az új idők dala. Ő, mint egykor Goethe, egyebet semmit nem akar, csak kifejezni magát. A mennyire a fordításokból ítelhetek, a többi magyar költők távolról sem érik utól. A híres lengyelek, oroszok, francziák is csak historikusok Petőfíhez képest. Ők nemcsak maguknak költenek legelső sorban. Nyíltan, vagy titokban elismerő ítetleire vágyanak. Ön-érettel eltelve állnak bálulóik közepett. Milyen

forinton telkestől együtt megvásárolta; még ez év nyarán Jókai Mór mintegy 15 íróval leuta-zott Kis-Körösrre, hogy a házat átvegyék. Emlék-táblával is ellátták. Az Irok és művészek társasága a ház megvásárlása után nem sokára fölösölván, a ház tulajdonjogát Kis-Körös városának ajánlotta föl, s azóta a város őrzi és gondolja Petőfi szülő-házát, melynek utca felőli szobájában a költő arcz-képe, néhány emléktárgya, s a látogatók neveinek följegyzésére szolgáló vendégkönyv van.

Petőfi szülői a következő 1824. évben Félégy-házára költöztek át; ottani szintén szerény kis lakházukat tünteti fel egyik képtünk.

Petőfi, midőn a szülői háztól iskolázás végett elkerült, Pesten is járt iskolába két évig (1833—35). A piaristák gymnasiumának Kötő-utca felőli részé-ben ma is csaknem régi állapotában látható az a terem, a hol Petőfi a latin nyelv elemeit tanul-ta. Később Aszódon és Selmecezen, majd pedig — közbe jött katonáskodás után — Pápán a református kollégiumban volt deák 1841—42-ben. Aztán vándorútra kelt, de nem sokára, 1843-ban, Pestre került, innen pedig néhány hónapra Gödöllőre. Majd 1844-ben, eddigi sok hányatásai után, állandóbban megtelepedett Pesten, mint Vahot Imre «Pesti Divatlap»-jának segédszerkesztője s Vahotnál is lakott. A Hatvani-utca, jelenleg Kossuth Lajos-utca 19. és Magyar-utca 2. számú házának másod-ik emeletén ma is a régi állapotában van Petőfinek alig négy lépésnyi hosszú és három lépésnyi széles szobácskája, mely a rácsos udvari tornácra nyílt. Itt írta Petőfi a «Helység kalapácsa»-t, a «János vitéz»-t és számos szép dalát.

Vahot lapjától nem sokára megvált s egy ideig különböző vidékeken utazgatott; majd ismét vissza-tért Pestre s egy barátjával ugyancsak a Hatvani-utczában, a «Nemzeti kaszinó»-val átellenes, nem régebben lebontott ház földszintjén bérelt egy szobát, melyben 1846 szeptemberéig lakott, mikor költe-ményeit Emich Gusztávnak eladván, mint már hírneves költő, megint útra kelt. Nagy-Károlyban ismerte és szerette meg Szendrey Juliát, kinek atyja, mint a Károlyiak uradalmi főtisztje, a közeli Erdő-dön, a Károlyiaknak azóta rommá lett régi várában lakott, hol aztán Petőfi is többször megfordult.

Szatmárból ismét Pestre tért vissza Petőfi s itt megint a Hatvani-utczában, az akkor 4. számú házában bérelt szobát s ott is lakott esküvőjeig. Ez a ház szintén eltűnt a Kossuth Lajos-utca szabá-lyozásakor.

Petőfi 1847 szeptember 8-án egybekelvé Jula-jával, házassága első heteit gróf Teleki Sándornak barátságából följárolt kastélyában, az Erdőtől nem nagy távolra levő Koltón töltötte, majd pedig novemberben Pestre hozta nejét s itt a Dohány-utczában a ma 16. számú ház I. emeletén bérelt egy három szobás lakást, melyből egy szobát Jókainak engedett át. Ezen a szállásán írta a «Talpra ma-gyar»-t; itt tanácskozott barátjaival 1848 márczius 15-ének reggelén s innen indult társaival az ifu-ságot és a polgárságot feltüzélni.

Később szülői is hozzá költöztek, s 1848 augusztusában a Lövész- (ma Királyi Pál-) utca és a Bástya-utca sarkán álló házában fogadott lakást. E házában alig laktak tovább, mint két hónapig, mert Petőfi honvédek menvé, elhagyta a fővárost s csak 1849-ben tért vissza, Budavár ostroma-akor. Ekkor a Kerepesi-út és Síp-utca sarkán levő, akkor Marczibányi-ház II. emeletén (ma Kerepesi-út 12. szám) vett lakást, valóságilag Egressy Gáborék ajánlatára, a kik ugyane házában, ugyanazon az eme-leten laktak. Itt érte az orosz betörés híre, melyre elhagyta a fővárost és Mezőberénybe ment, majd Bem hívására Erdélybe vitte sorsának változandó-sága, hol ma Segesvár mellett, a Küküllő partján nyugszik valahol.

Ez emlékezetes helyek rajzain kívül közlünk má-solatban néhány oly képet, melyeket részint Petőfi életének, részint műveinek illusztrálására kitünő magyar művészek készítettek. Zichy Mihály, Mun-kácsy Mihály, Lotz Károly, Vágó Pál, Révész Imre művei ezek, s hozzájuk sorakozik az a szép rajz, melyet Petőfi műveinek az «Athenaeum»-nál most készülő illusztrált új diákiadásából közlünk mutat-ványul. Petőfi «Az apostol» című elbeszélő költe-ményének megrázóan szomorú végső jelenetét illusztrálja ez, s Hegedűs László festőművésznek műve. Révész Imre «Petőfi a nép között» című festményének másolatát lapunk már eddigkel elszel-t közölte, most új reprodukcióban adjuk a Révai testvérek kiadásában megjelent «1848» című dísz-műből.

Képsorozatunkat Petőfi szobrainak rajzaival egé-szítjük ki. Illyenk: Izsó Miklós szoborvázalata; to-vábbá a budapesti szobor, mely Petőfit a «Talpra magyar!» szaválása közben ábrázolja s melyet Izsó egyik vázlatára fölhasonlításával Huszár Adolf mintá-zott; végül a segesvári szobor, mely Kolló Miklós műve. Petőfinek Budapesten a Duna partján álló szobrát 1882 október 15-én, a segesvári szobrot pedig 1897 július 30-án, a költő halála napjának 48-ik évfordulóján leplezték le.

keveset törődik ezzel Petőfi! Dicsőséget, igaz, ohajtott; de mindegy volt neki, a világ akár-melyik sarkából jön az. Semmi sem korlátozza fejedelmi önértetét. A világnak szemébe nevet és sir. Elég rossz sora volt, — de ha költeni kezd, a fellegeken ül s lába alatt terül el a világ. Hívja a halált, de élni akar. Legbúsabb panasza is az élet örömeit lehellik. Csak egy jelenkori költő éri utól: Mistral, kinek költeménye (a Mireille) mintha Homer ajkairól hangzanék. Lamartinetől Hugo Viktorig senki sem tudta, a mi e provençei franczia titka: hogy a jó és balsors dalát egyaránt az öröm hangjai kísérik, a végtelen gyász és végtelen kéj úgy egymásba hangzanak, mintha nem is volna közöttük különbség. Petőfi, Mistral, Goethe, Shakespeare, Homer néha úgy tűnnek fel elő-ttem, mintha egyetlen egy költőnek vissza-vissza-térő megtestesülései volnának. Ez az emberiség nagy ösköltője, ki bűját oly szavakba önti, melyeknek hangzásában gyönyörködik.»

KÉPEINKRŐL.

Petőfivel az ötvenes évek közepe óta egy lap sem foglalkozott többet, mint a «Vasárnapi Ujság». Több vasok kötetre menne, a mit a nagy költőre vonatkozólag koronként írásban és képen közölt, igen tekintélyes adathalmazt gyűjtívén egyebek közt Petőfi születése és halála helyének hiteles kideríté-sére. Csak hátrahagyott és ifjúkori kiadatlan versei-ből is több mint húsz ennek a lapnak a hasábjain került először a nyilvánosság elé. Itt jelent meg először «Szörnyű idő» című legutolsó költeménye is, melyet 1868-ban illusztrálva tettünk közzé.

Most összegyűjtve közöljük mindazokat a Petőfíre vonatkozó rajzokat, a melyek kiválóbban érdekesek,

vagy azért, mivel még Petőfi életében készültek, vagy mivel hírneves művészek alkotásai, vagy pedig azért, mivel újabb, tökéletesebb reprodukciók, s köztük több olyan van, a melyek még alig, vagy csak kevéssé ismeretesek a magyar közönség előtt. Bemutatjuk mindezek előtt Petőfinek még éle-tében készült arczképeit. Ezek közül a legrégebb s egyszersmind Petőfi legelső arczképe 1845-ből való, Barabás Miklós rajza. Petőfit hátra tett kezekkel, állva ábrázolja. A másikat nem sokkal később ugyancsak Barabás rézmetszés alá rajzolta és Tyroler metszette, hogy aztán Petőfi költeményei-nek első gyűjteményes kiadását ékesítse. Az 1846. évből fennmaradt Petőfinek egy arczképe Barabásnak eredeti rajzában, mely után Tyroler szintén réz-metszetet készített. 1847-ben egy daguerotyp föl-vétel készült a költőről, mely fényképi hűséggel örökítette meg alakját; de ez a fölvetel idő föltyán igen megrongálódott; a már nagyon meghomályo-sult lemez után egyik festőművésznünk többi képei-vel össze vetve kísérlette meg a költő arczvonásait lerajzolni. (E kép lapunk mai számának 519. olda-lán látható). Egyik legérdekesebb képmása Petőfi-nek az, melyet Barabás 1848-ban rajzolt el Petőfi-után; Petőfi e képen a márcziusi ifjak által viselt ünnepi rajzában, oldalán karddal van ábrázolva.

Petőfi arczképein kívül közöljük nejének, Szend-rey Juliának 1848-ból, szintén Barabástól való arcz-képet, továbbá Petőfi atyjának és anyjának arcz-képeit, melyek a költő rokona és barátja, Orlai Petrich Soma fölvetélei után készültek, s végül egyetlen fiának, Zoltánnak, és testvéreicscsének, Istvánnak fényképi fölvetélek után készült arcz-képeit.

A költő életéből emlékezetes helyek közül be-mutatjuk első sorban azt a házat, a melyben Petőfi az 1823. év első napjára virradólag született. A nád-fődeles ház Kis-Körös piacának jobb oldali éjszaki sarkán áll. Két szoba van benne, melyeket a köztük levő pitvar választ el egymástól. 1880-ig magán-kézben volt. Akkor a Petőfi-Társaság s az Irok és művészek társasága gyűjtésből szerzett 800

A 'Vasárnapi Ujság' 1863. évi rajza Petőfi utolsó költeményéhez.

A PETŐFI-EMLEKÜNNEPELY.

Az egész ország kegyelettel áldoz Petőfi nagy emlékének; az ő költészetének és lánglelkének hódolni ezrek záradokolnak az ország minden részéről a segesvári csatatérre. Ott országos ünnep lesz, Petőfi budapesti szobránál pedig a főváros teszi le az emlékezés koszorúját, de a vidéken is mindenfelé nagy mozgalom indult meg, hogy a költő halálának ötvenedik évfordulóját kegyeletesen megünnepeljék.

A külföldi lapok is érdeklődnek ez ünnepély iránt, már előgeszen is tudósításokat közölnek róla, több lap pedig közvetlen értesülés céljából levelezőket is küldött Budapestre.

A segesvári ünnep a csatatéren kezdődik. 1. A honvédeknek és a kolozsvári dalosegyesület zene-számai. 2. Megnyitó beszéd, mondja Bartók Lajos, a Petőfi-társaság alelnöke. 3. Jókai 'Apotheozisa', szavalja E. Kovács Gyula, a kolozsvári nemzeti színház tagja. 4. Ünnepi beszéd, tartja Bartha Miklós. 5. 'Petőfi Sándor' költemény, Abrányi Emiltől, szavalja a szerző. 6. 'A szabadságharczobor', előadja: Bársony István. 7. 'Petőfi', írta és szavalja: Endrődi Sándor. 8. 'Petőfi halála', írta és fölolvassa: Rákosi Viktor. 9. 'Költemény', írta és szavalja: Szász Gerő. 10. 'Petőfi-dalok...', idős Abrányi Kornéltól, előadja a kolozsvári dal-egyesület. 11. Küldöttség fölvonulása és koszorúk letétele. Ez alkalommal a 48-as honvédek nevében Illyés Bálint teszi le a koszorút és szavalja el költeményét. Azután fölvonul a várba a Petőfi-szobor elé, a hol Bartók Lajos Jókai: 'Petőfi halála' című dolgozatát olvassa föl s egyuttal koszorút tesz le a Petőfi-Társaság nevében.

A július 30-iki budapesti Petőfi-Emlékünnep programja a következő: Délután 11 órakor: 1. Dal-egyesületi megnyitó. Budai dalárda, Ganz gyári dal-kör, 'Törökvs.' dalegyesület, budapesti polgári dal-kör, Bellocics Imre országos karnagy vezetésével. 2. Ünnepi megnyitó beszéd, mondja Halmos János polgármester. 3. Szózat, tartja Jókai Mór. 4. 'Petőfi', Endrődi Sándor költeménye. 5. Beszéd, mondja Rákosi Jenő, az Orsz. Nemzeti szövetség nevében. 6. 'Egy gondolat bánt engemet', Petőfi költeménye, szavalja egy egyetemi polgár. 7. 'Hymnus'. 8. Koszorúk letétele a szoborra. Délután négy órától egyes bejelentett testületek, egyesületek, stb. ünnepi kivonulása a Petőfi szoborhoz, beszéddel, szavalattal, dalos-előadásokkal, koszorúk letételével. Este ünnepi díszelőadás a fővárosi nyári színházban 'Petőfi' című alkalmi színművel és Jókai 'Apotheozis'-ával.

Szél Kálmán miniszterelnök Jókai Mórhoz, a Petőfi-Társaság elnökéhez a következő levelet intézte:

Méltóságos Úr! Köszönettel vettem a Petőfi ünnepélyre szóló szíves meghívást s a kegyelet legmelegebb érzéseivel fogok résztvenni a távolból ezen az ünnepélyen, a mely Magyarország halhatatlan dalnokának emlékezetét méltóan megünnepelni lesz hivatva. Személyesen óhajtottam volna megjelenni, hogy kivegyem részemet a kegyeletből, a melylyel a nemzet minden fia nagy költőjének tartozik, mintán ez azonban ez idő szerint nem lehetséges, gondoskodtam arról, hogy azon a magyar kormány képviselve legyen. Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletet öszinte nyilvánítását.

Zsilinszky Mihály közoktatási államtitkár levelében tudatta Bartók Lajossal, a Petőfi-társaság alelnökével, hogy Wlassics Gyula miniszter megrongált egészsége miatt nem vehet részt a segesvári Petőfi-ünnepen, s ezért ott a magyar kormányt és közoktatásiügyi miniszteriumot Zsilinszky Mihály államtitkár, Gopcsa László miniszteri titkár és Martos Ferencz dr. segédfogalmazó fogják képviselni. A küldöttség koszorút is visz.

A Tudományos Akadémiát szintén Zsilinszky Mihály államtitkár és Marczali Henrik dr. egyetemi tanár képviselik. Gyulai Pál helyettes főtitkár hivatalos és egyéb elfoglaltsága miatt sem mint az Akadémia kiküldöttje, sem mint a Szendrey-család képviselője nem vehet részt a segesvári Petőfi-ünnepen, de jelen lesz a fővárosi ünnepélyen.

A Kisfaludy-Társaság kiküldöttjeiként Abrányi Emil és Bayer József rendes tagok fognak az ünnepben résztvenni és a Petőfi-szoborra leteszik a társaság díszes koszorúját. A Nemzeti Színház nevében Náday Ferencz és Somló Sándor mennek el. Mindenik fővárosi színház képviselve lesz. A Honvéd-menházból öt-tagú küldöttség indul. A koszorúk számára külön szállító kocsit csatolnak a vonathoz.

A budapesti börzén a tagok maguk kérték a tanácsot, hogy július 31-ikén ünnepeljen a börze is. Július 30-ikán, minthogy e nap vasárnap, a börze úgy is zárva van, de a börze Petőfi halálának napját akarja megülni.

A Petőfi-társaság tagjai július 24-ikén tanácskozássra gyűltek össze Bartók Lajos elnöke alatt, a kinek többféle jelenteni valója volt. A társaság az ünnepélyre a meghívásokat a hatóságokhoz elküldötte, viszont a társasághoz is érkeznek meghívások a nagyobb városokból az ünnepélyekre. Majdnem minden nagyobb város ünnepet rendez a Petőfi-ház javára. A kolozsvári 'Itthon' írói kör 50 forintot küldött a Petőfi-ház alapjára és a Budapest VIII. kerület 48-as polgári kör 100 forinttal lépett az alapítók közé. A segesvári polgármester lelkes levelében üdvözlö a társaságot, hogy az ünneprendezést magára vállalta.

Bemutatta továbbá az elnök Bulyovszky Lilla asszony színművésznőnek és írónőnek Gmundenből kelt levelét, melyben értesíti a társaságot, hogy 200 forintos adományát a július 31-iki ünnep emlékére ezer forintba egészíti ki. 'Teszem ezt azon föltétellel — írja levelében — hogy ezen 'Bulyovszky Lilla színművésznő alapítvány' néven kezelendő ezer forintnyi egész összegnek kamataiból minden harmadik évben pályadíj tűzessék ki a viszonylag legjobb, szavalásra alkalmas, lehetőleg hazafias irányú költeményre. Határozottan kikötöm, hogy a díj minden harmadik évben föltétlenül kiadassék a viszonylagosan legjobb műnek, eltekintve attól, van-e annak, vagy nincs önálló irodalmi becsé. Az alapítónak ugyanis ifjú törekvő írókat kíván buzdítani és szegény kezdőket támogatni.

A Petőfi-ház ügye is mindenfelé meleg fogadtatásra talál. A gyűjtést egész erővel az őszszel indítják meg, s hangversenyeket és műkedvelői előadásokat szándékoznak tartani országsszerte. Az országos dalár-egyesület az ősz folyamán a fővárosi összes daloskörök részvételével a vidgő nagytermében nagyszabású dalünnepélyt rendez, a melyen kizárólag Petőfi-nékné megzenésített költeményei kerülnek előadásra. A daláregyesület az ünnep védnökének Wlassics Gyula közoktatásiügyi minisztert kéri föl, a ki a Petőfi-ház megvalósításának lelkes pártfogója.

A Segesvárra Budapestről induló külön vonaton mennek a Petőfi-Társaság tagjai, a főrendiház és képviselőház küldöttségei és a különböző küldöttségek tagjai. A vonat Budapestről július 29-én délután 4 óra 55 perczkor indul és csak Nagyvára-

'SZEGET SZEGGEL.' Petőfi költeményéhez. — Munkácsy Mihálynak 1868-ban a 'Vasárnapi Ujság' részére készített rajza.

Nemzeti dal.
Talán, magam, még a hazám!
De az én szívem még győz!
Kedre legyint vagy szabadd?
Er a kímélés, vellejérel!
A magyar ifjú éne
Egyesület, hogy nevelte
Nem leteint.

Kedre a hazám nem csak én,
Közösökkel isapánk,
Külön a szívem ellet keltet,
Közösökben nem nyugodhat,
A magyar ifjú!

Szöveg: Kérem, a hazám,
Kérem, a hazám, a hazám,
Kérem, a hazám, a hazám,
Kérem, a hazám, a hazám.

Függessék a lánnyal a kard,
Lelkünk élje a kard,
Ez a szívem, a lánnyal a kard,
Ez a szívem, a lánnyal a kard!

A magyar név megint még lesz,
Még a név, a név, a név,
Még a név, a név, a név,
Még a név, a név, a név.

Hol fogadunk el a hazám,
Hol fogadunk el a hazám,
Hol fogadunk el a hazám,
Hol fogadunk el a hazám.

A 'NEMZETI DAL' KÉZIRATA.

don és Kolozsvárott áll meg; Nagyváradon éjjel 10 óra 22 perczkor, Kolozsvárott 2 óra 36 perczkor, Segesvárra érkezik 6 óra 51 perczkor reggel. Visszafelé a vonat indul az ünnepély napján este 7 órakor és Budapestre érkezik 31-én reggel 8 óra 45 perczkor.

A székelység nagy tömegekben, szekereken megy Segesvárra. Ugron Gábor képviselő vezeti őket, és Segesváron külön ünnepélyről is gondoskodnak számukra, mivel a csatatéri emléki körül nem férnének el. Ugron nyomtatott fölszólásban hívta föl a székelyleket a megjelenésre. A felhívásban többi közt így szól: 'Jertek székelylek! Jertek! Július 30-án az elvesztett esata mezején mi is hajtsuk meg térdeinket, hullassuk könyeinket, hisz meghalt testvéreink, tört reményeink nyugosznak ott. E megszentelt fájdalom egyesiten magyar testvéreinkkel e hazán és a szabadságban! Ujból és örökre! A kinek a szive betelt hazaszeretettel, jöj-jön kezében virággal: hintse azt a hősök sírjára, a költő szobrára! 'Talpra magyar, hí a haza!'

A budapesti munkások tizenhárom vezetősege levelet intézett Bartók Lajoshoz, és bejelentette, hogy a Petőfi-Társaság által rendezendő ünnep programjának keretén kívül, de azt meg nem zavarva, fog ünnepelni a párt. A munkások, mintegy 40,000 en, az összes szakgyeülethez, szak-szervezetekhez és a politikai szervezetekhez, mennek az ünnepély színhelyére. Délután fél 3 órakor gyülekeznek a nemzeti lovarda előtt. A munkástömeg a szobor elé vonulván, beszédeket tartat és megkoszorúzza a szobrot.

Petőfi szülőhelye, Kiskőrös községe július 31-ikén ünnepel, mert 30 ikán az országos vásár akadályozná az ünnepélyt. A képviselőtestület 100 frtot szavazott meg a Petőfi-házra. Meghívják Földváry Mihályt, a kerület orsz. képviselőjét, az író- és művészlágot. A megkoszorúzott Petőfi-szobornál Benedikty Andor kis-kőrösi ügyvéd, Petőfi szülő-házánál pedig ter szerinti Pósa Lajos mond emlék-beszédet.

A biharmegyei Ugrán Bölöny József, a kolozsvári orsz. nemzeti színház intendánsa és ugrai nagybirtokos, emléktáblával jelöli meg Ugra községnek református paplakát, a hol Petőfi Sándor, Erdélybe vezető utjában 1849. július 19-ére virradólag meghalt. Az emléktáblát július 30-án ünnepélyesen leplezik le a kolozsvári nemzeti színház tagjainak részvételével.

A new-yorki 'Petőfi Sándor' magyar egyesület július 30-án szintén ünnepet szentel Petőfi emlékének. Az egyesület ezüst koszorút is küld a segesvári Petőfi-emlékre a következő felirattal: 'Petőfi Sándor dicső emlékének 1899 július 30-án — a new-yorki Petőfi Sándor-féle magyar egyesület. A koszorú utban van a Petőfi-társasághoz.

Petőfi-emléklap. Petőfi halálának félszázados évfordulója alkalmából az 'Egyetemi lapok' kiadásában Petőfi-emléklap jelent meg. Az emléklapot Hamway Odón és ifj. Gebhardt Károly szerkesztették. Petőfirre vonatkozó közleményekből, versekből van összeállítva.

A BUDAPESTI PETŐFI-ÜNNEPÉLYRŐL.

A Nemtó (Nagy Bella) Jókai 'Apotheozis'-ában, a fővárosi nyári színház díszelőadásán.

Az újdíeki Maticza Srbska szerb irodalmi társulat nevében Harzits Antal elnök halás köszönetét nyilvánította a Petőfi-társaság elnökségének a meghívásért és bejelent, hogy a társulat Hadzits Antal elnökkel képviselteti magát az ünnepen. — A budapesti szerb konviktus, a Tököllyanum nevében annak igazgatója, Popovits István Vazul országgyűlési képviselő, fog résztvenni.

A segesvári szászok szintén nem szándékoznak elzárkózni az alkalommal Petőfi emlékeztetének ünnepére elől, mint két éve, a segesvári Petőfi-szobor leleplezésekor. Segesvárt Waldbaum Frigyes polgármester fogja képviselni és Wolf Károly, a szebeni szász takarékpénztár igazgatója, valamint Melzer Vilmos segesvári képviselő. Somogyi alispán jelentése szerint általában a szászok készséggel részt vesznek a rendezésben. Nemkülönben a küldöttségek is az előkelő szász polgárság vendégszerető házaiban kapnak szállást.

A budapesti munkások tizenhárom vezetősege levelet intézett Bartók Lajoshoz, és bejelentette, hogy a Petőfi-Társaság által rendezendő ünnep programjának keretén kívül, de azt meg nem zavarva, fog ünnepelni a párt. A munkások, mintegy 40,000 en, az összes szakgyeülethez, szak-szervezetekhez és a politikai szervezetekhez, mennek az ünnepély színhelyére. Délután fél 3 órakor gyülekeznek a nemzeti lovarda előtt. A munkástömeg a szobor elé vonulván, beszédeket tartat és megkoszorúzza a szobrot.

Petőfi szülőhelye, Kiskőrös községe július 31-ikén ünnepel, mert 30 ikán az országos vásár akadályozná az ünnepélyt. A képviselőtestület 100 frtot szavazott meg a Petőfi-házra. Meghívják Földváry Mihályt, a kerület orsz. képviselőjét, az író- és művészlágot. A megkoszorúzott Petőfi-szobornál Benedikty Andor kis-kőrösi ügyvéd, Petőfi szülő-házánál pedig ter szerinti Pósa Lajos mond emlék-beszédet.

A biharmegyei Ugrán Bölöny József, a kolozsvári orsz. nemzeti színház intendánsa és ugrai nagybirtokos, emléktáblával jelöli meg Ugra községnek református paplakát, a hol Petőfi Sándor, Erdélybe vezető utjában 1849. július 19-ére virradólag meghalt. Az emléktáblát július 30-án ünnepélyesen leplezik le a kolozsvári nemzeti színház tagjainak részvételével.

A new-yorki 'Petőfi Sándor' magyar egyesület július 30-án szintén ünnepet szentel Petőfi emlékének. Az egyesület ezüst koszorút is küld a segesvári Petőfi-emlékre a következő felirattal: 'Petőfi Sándor dicső emlékének 1899 július 30-án — a new-yorki Petőfi Sándor-féle magyar egyesület. A koszorú utban van a Petőfi-társasághoz.

Petőfi-emléklap. Petőfi halálának félszázados évfordulója alkalmából az 'Egyetemi lapok' kiadásában Petőfi-emléklap jelent meg. Az emléklapot Hamway Odón és ifj. Gebhardt Károly szerkesztették. Petőfirre vonatkozó közleményekből, versekből van összeállítva.

Ez emléklap Wlassics Gyula minisztertől, Jókaitól (a 'Petőfi-keresők' költemény), gr. Apponyi Alberttól, Madarász Józseftől, Abrányi Emiltől, Pósa Lajostól, Bartók Lajostól, Gracza Györgytől, Thury Zoltántól, Endrődi Sándortól, Kovács Dénes-től, Theurek Emiltől, dr. Rényi Józseftől, Hódu Miklóstól, Hamway Odóntól és Gebhardt Károlytól tartalmaz közleményeket. Az emléklap tisztá jövedelmét az egyetemi kör segítő alapja javára fordítják. Ara 10 kr. Kapható minden dohányüzletben és könyvkereskedésben.

Élő kortársak Petőfiről. A Petőfi-Társaság ereklve-gyűjteménye számára a Bem-Petőfi-körkép-társaság fölajánlotta Petőfi még élő frókortársainak, a kik Petőfivel ismeretségben voltak, a fonográfön összegyűjtött emlékezeit Petőfiről. Így Jókai-nak, Szász Károlynak, Gyulai Pálnak, Vadnai Károlynak, stb. ez alkalomra írott és a fonográfba bemon-dott emlékszávit. Orvendetes tudomásul vette a Petőfi-Társaság a körkép-társaságnak abbéli bejelentését is, hogy a körkép, mint Petőfi-emlék, brutto bevételének egy részét fölajánlja a Petőfi-ház javára. Jókainak a fonográfba mondott beszédét, melyet Bartók Lajos a segesvári ünnepen föl fog olvasni, mai számunkban közöljük.

A fővárosi nyári színházban Makó színtársulata nagy előkészületeket tett a Petőfi-ünnepélyek alkal-mából július 29—31-ikén rendezendő díszelőadá-sokra, melyekben az egész személyzet részt vesz. Színrekerül Rudnyánszky Gyulának 'Petőfi' című egyfelvonásos verses színműve. Ezután Verő György '1848' cz. darabjából a segesvári csatáké-pet adják elő, Petőfi halálával. Végül Nagy Bella elszavalja Jókai 'Apotheozis'-át, a melyben a Nemtó láncait ösztörtve dicsóíti Petőfi-nékné, mint a szabadság költőjének emlékét. A művésznő arcképét ez alkalommal viselt jelmezében közöljük.

Görgei Petőfiről. Görgei Artur tábornokot, ki visszavonulva a világtól, Visegrádon él, egy német hírlapiról ismerőse levelben fölkerít, mondaná el, mit tud Petőfiről. Görgei a szabadságharczban, Budavár ostroma alatt egyetlen egyszer találkozott a költővel. Ezt válaszában le is írta most.

'Petőfit legszebb emlékeim közé sorolom, — írja Görgei. — Sajnos, csak egyszer találkoztam vele, s találkozásunk akkor is oly futólagos volt, hogy néhány szóval számolhatok be vele. 1849 május havá-ban, mikor Budát ostromoltam, egy napon azt jelentették nekem, hogy Petőfi a fohadiszállásra érkezett. Azért jött ide, hogy jelentést tegyen arról, hogy Bem tábornok rövid időre szabadságot adott neki és néhány hetet Pesten fog tölteni.' Görgei fölemlíti, hogy idegen, nem az ő parancsnoksága alá tartozó tsztek gyakran fordul-tak meg táborában, de privát audienciákra nem igen volt érkezése. Petőfivel azonban kivétel tett.

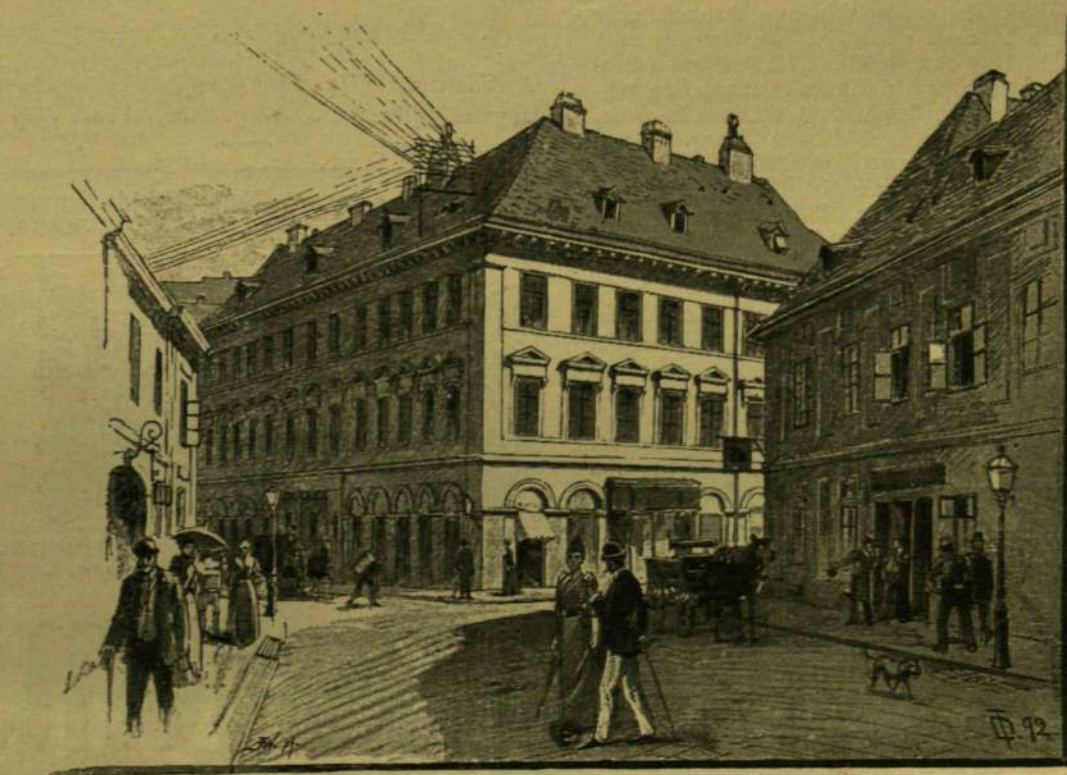
'Vágyat éreztem, — írja Görgei — hogy szemébe nézhessek a költőnek, a kinek élet-halálharcra felhívó szózatát az én lelkeim is erőteljesen visszahangozta. Melleleg azt is reméltem, hogy megtu-

Pistinak meg majd veszek Drága paripákat: Rajtok jó Istók esém, Vasároka járhat.

A fiatal legény elolvasta a verset nagy komolyan s azután kifordult a kávéházból. Úgy egy fél óra mulva megint elő került, kezében egy darab papir-rossal, melyen egy egész vers volt készen, mintegy válaszul Sándor bátyja levelére, s ennek egyik stró-fája, mely az igért drága paripákra vonatkozott, ilyenformán hangzott:

Tudom, jó Sándor bátyám Hogy ha én az várom, A vásárokat holtig Gyalogosan járom.

A Vasárnapi Ujság mai száma a Petőfi halálának ötvenéves évfordulójára Budapestén és Segesváron rendezendő ünnepélyek alkalmából két és fél iven Petőfirre vonatkozó 40 képpel jelen meg; 'Regény-tár'-unk közleményeinek folytatását és ren-des rovataink egy részét is azért a jövő hétre kellett halasztanunk.

A RÉGI MARCZIBÁNYI-HÁZ BUDAPESTEN (Kerepest-út 12.), dohány-utca felől része, a hol Petőfi 1849-ben lakott.

A t. hölgységeknek b. figyelmébe ajánlja Schneider József hírneves resinai gyógyszerész a kitűnő hatású „Bohya erómet”, mely pár napi használat után ifjítja, szépíti az arcot és eltávolítja a napégetést, szeplőt és májfoltot.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK:

Table with subscription rates for various newspapers and locations like Vasárnapi Ujság, Világkrónikával együtt, etc.

Az előfizetések a „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” kiadó-hivatalába, Budapest, Gyetem-utca 4. küldendők.

HALÁLOZÁSOK.

SCHUSZTER KONSTANTIN váci püspök elhunyt júl. 23-án élete 83-ik évében Váczon, hosszas betegskedés után. A jámbor életű püspök ismeretes volt nagy jótékonságáról, melyet hogy minél inkább gyakorolhasson, szigorú takarékosággal segítette elő. Kassai és váci püspökségének huszonkét esztendeje alatt egymillió és 368,600 forint fordított egyházi és jótékony czélokra, iskolákra, árvaházakra és kórházakra. A jölelki és bökezi püspökről, — a ki 1817-ben született a nyitrai megyei Szokolcán, 1865-ben lett kalocsai kanonok, 1877-ben kassai és 1886-ban váci püspök — közelebb bővebben emlékezzünk meg. Halála hírére a király is táviratban fejezte ki részvétét. Az elhunyt végrendeletében is tetemes adományokat tett jótékony czélokra, azt pedig megtiltotta, hogy temetésénél bármi pompa legyen. Pesttlen fakoporsót kívánt, halottas kocsit és koszorú mellőzését. Így is temették el július 26-án délelőtt a váci székesegyház kriptájába. A mely részvét azonban megadta a temetésnek a legszébb pompát. Vác városa külön rendkívüli közgyűlést szentel Schusztér püspök emlékezetére és a város haláljának kifejezésére.

FELKIVÁNY KAROLY, a bethleni kerület szabadelvű párti képviselője, elhunyt július 27-én a szolnok-dobokai Kecskés községben, 67 éves korában. Mint 17 éves ifjú részt vett a szabadságharcban. Főgondnoka volt a saji ref. egyháznak, tagja a szamosvölgyi vasút igazgató-tanácsának, Szolnok-Doboka megye bizottságának. Hosszabb ideig, 1867—1878, a kerületi járás főtisztviselőjének is viselte.

DEVECSERI IOZÁK, a „Neues Pester Journal” dolgozó társa, a „Politisches Volksblatt” szerkesztője elhunyt 58 éves korában. Évtizedek óta folytonos munkában lévő, eleven tollú hírlapíró volt. A hatvanas évek végén mint a „Fővárosi Lapok” tárcasírója és bécsi levelezője tűnt föl. Nem sokára aztán Bécsből Budapestre jött, s a magyarúl és németül egyformán jól iró Devecseri tehetségét a német lapok veték igénybe.

PULSKY KÁROLY elhunytától a Brisbane-ban megjelenő lapok azt írják, hogy önkézüleg vetett véget életének. Június 6-án reggel Brisbane mellett a szabadban halva találták. Kezében revolver volt. Az orvosok megállapították az öngyilkosságot.

Elhunytak még a közelebbi napokban: SZAMECZ ANDRÁS, a hődmező-vásárhelyi függetlenségi párt elnöke, ki 1848-ban vagyona fölladozásával a Beresényi szabadságharcot alakította, 89 éves korában, Hődmező-Vásárhelyen. — LÁSZLÓ JÓZSEF, 1848—49-iki honvédfőhadnagy, ügyvéd, 76 éves korában, Új-Aradon. — Dr. FARKAS JÁNOS, Fehérmegye egykori tiszteletbeli főorvosa, 48-as nemzetőr-százados, Székes-Fehérváron, 84 éves korában. — KÁLLAI NAGY SÁNDOR, földbirtokos, 1848—49. évi honvédfőhadnagy, Nagy-Devecserben, 74 éves korában. — Idős csik-szent-györgyi GÁL JÓZSEF, 1848—49-iki honvédfőhadnagy, gőgánváraljai birtokos, Kis-Küküllőmegye százados, gőgánváraljai birtokos, kit Horvátországban, Gyurgyevácson hadgyakorlatok közben ért hirtelen halál. Özvegye gróf Haller Erzsike, leánya Haller Lujza grófnőnek, a messzivü honleányának, a Fehéregyházán, Petőfi este helyén levő szép park gondozójának.

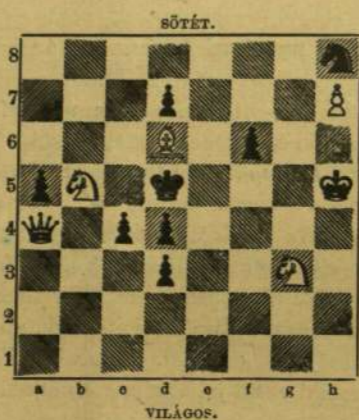
WELSER RÓZA, a szürke apácák ó-budai zárdájának főnöknője, 45 éves korában, ki 21 év óta működött a zárdá iskolájában. — MENDEL ISTVÁNNÉ, szül. Wágner Anna, 63 éves korában, Budapestben. — ARÁNYI MARGIT, polgári iskolai tanítónő, Arányi Antalnak, az iglói állami tanítóképző igazgatójának leánya, 23 éves korában, Iglón.

Szerkesztői mondanivalók.

Több közleményt, melyek Petőfőre vonatkoznak, jövő hétre kellett halasztanunk, részint tárgyhalmazz miatt, részint mivel későn érkeztek. Szent László. Formája miatt a mai közönség nem igen tudná élvezni. Az arany természet. Tulipántos láda. Mindkettő költői hivatottságot árul el, kivált az utóbbi. Annyi kedves, találó vonás van benne, hogy igazán kár volna, ha nyilvánosságra nem kerülne. Mostani alakjában azonban még sem közölhetjük; befejezése, az utolsó három versszak, kuszálta. A végét át kellene dolgozni, valamint egy kis simítással elűntetni a helyely-közel előforduló kisebb foltokat is.

SAKKJÁTÉK.

2126. számú feladvány. Ochochous Gy.-től.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2100. sz. feladvány megfejtése. Dittrich F.-től.

Table with chess puzzle solutions, including moves like 1. f4-f5, 2. g2-g3, 3. V mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi Sándor. — Kovács J. — Kecskemén: Balogh D. — Lipótváros: Hofbauer Antal. — Agárdon: Gáll Mihály. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” 27-ik számában közölt képtalány megfejtése: Csak félig el az, ki csak félig mer gondolkodni.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Advertisement for 'Bégy' and 'Makacs' products, including descriptions and prices.

Advertisement for 'A női szépség' and 'Cornelia-arezenőcs' beauty products, featuring a woman's portrait.

Advertisement for 'Wotitz Manfréd' photography services, including a portrait of a woman.

Advertisement for 'Vasút mentén.' (Along the railway) featuring a train and text about travel services.

Advertisement for 'EGYETÉRTÉS' (Sympathy) political newspaper, including details about its content and subscription.

Advertisement for 'KERESKEDELMI AKADEMIA' (Commercial Academy) in Kolozsvárt, listing subjects and fees.

Advertisement for 'WEINWURM ANTAL' featuring an illustration of a woman and text about a photography course.

Advertisement for '50 év óta' (50 years) celebrating the 50th anniversary of Egger-Féle Mellspasztyillák.

Advertisement for 'Torony-óra-gyár' (Tower clock factory) by Mayer Károly L. and Müller János.

Advertisement for 'Epilepsiában' (In epilepsy) medicine, featuring a portrait of a man.

Advertisement for 'JUNO-KENŐCS' (Juno ointment) for skin care, featuring a woman's portrait.

Advertisement for 'A női szépség' (Women's beauty) featuring a portrait of a woman.

Advertisement for 'JUNO-hajfestőszer' (Juno hair dye) and 'BANTLER ÖDÖN' (Bantler Odón) medicine.

Advertisement for 'Szépség és egészség.' (Beauty and health) featuring a portrait of a woman.

Advertisement for 'Budapesti Róser tanintézet.' (Budapest Róser Institute) for education.

Advertisement for 'Fényképfölvételek' (Photographs) by Klósz György.

Advertisement for 'Budapesti Róser tanintézet.' (Budapest Róser Institute) for education.

Large advertisement for 'Henneberg selyem' (Henneberg silk) with a large logo and text.

Advertisement for 'Klósz György' (Klós György) photography services, including a list of prices and contact information.

Legjobb és leghíresebb pipere hölgypor : a **La VELOUTINE** 6959 Különleges Rízpor BISMUTTAL VEJITVE **CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.** PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Palais hajfijító használatával a megoszult haj eredeti színét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a ruhaneműt foltot nem hagy, többi olyan, hogy a hajszálakat erősíti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt. Főraktár Budapesten: **Petri Ottó** gyógyszerárán, I. Attila-körút 47. Kaputó: **Váci-körút 66. sz., Nádor-utca 3. és Király-utca 36. szám** alatti gyógyszerárán is. 8190

Kufeke féle a tej legjobb hozzátételé a betegséget megakadályozza és eltávolítja **gyermekliszt.** phafó gyógyszerárán és droguistáknál

HAJFESTŐ FÉSŰ (Hoffer-féle szabadalom, Berlin S.O. 36.) ősz vagy vörös haj előkészület nélkül valódi szőke, barna vagy fekete színre való festésre. Teljesen ártalmatlan. Évekig használható! Darabja 2 frt. Ausztria-Magyarország részére szállítja **Vétes** sas-gyógyszertára Lugoson, Magyarország. 8265

MARMATIA Magyarország és Ausztria területére kizárólagosan szabadalmazott 8300 **házigomba-irtó és fa-conserváló szer.** Évek hosszú során át kipróbált kitűnő szer mindennemű épületgomba gyökeres és biztos kiirtására, a faanyagoknak, különösen padlók és házfedeleknek korhadsá elleni conserválására. Egy kilogramm „Marmatia” 10-14 m² terület bevonására elegendő. Egy kilo 30 kr., 4 kilogramm tartalmazó postaládás csomagolás és használati utasítással 2 frt., 50 kilogramm feltöltő mennyiségben zsákokba csomagolva métermésszintű 40 frt. (4 kilogramm levelebb nem küldetik) Egész épületek gombamentesítését megkönnyíti 10 évi jótállással eszközöljük. A „MARMATIA” utánvéttel, vagy a pénz előtérrel beküldése mellett egyúttal kapható és megrendelhető **Kávay János és Társainál** Máramaros-Szigeten. Prospectus ingyen és bérmentve.

Saját készítményü 7920 Kötélárak, zsinokok, zsákok, ponyvák. Tornaeszközök függőágyak és mindennemű hálók ipartelepe. Val. angol Foot-Ball és Lawn Tennis játék gyári raktár **SEFFER ANTAL** Budapest IV., (Károlylak-tanya) Károly-utca 12. Vidékre árjegyzék szerint.

A modern vegyészeti hatalmas haladása és az ebből származó számtalan cosmetikus készítmények sem voltak képesek a 30 éven át bevált **Dr. Lengiel Frigyes-féle Nyirfabalzsamot** elnyomni, a legjobb bizonyíték tehát, hogy itt egy valódi, a természet által nyújtott szépségesszertől van szó. Ezen nyirfabalzsam egy sajátos 30 évi gyakorlati vegyi eljárás alapján praeparálták és csak azután jön forgalomba. Ezen folyadék hatása, hogy a bőr felső hámszintjén lassankint lehántja és az által az alósztint tisztított bőr szalánban és üdésében jön napvilágra, megszüntet mindennemű kiütést, szepit, vörös foltokat és anyafoltokat, simítja a ráncosbőrt és a himlőhelyeket lassankint teljesen eloszlatja és az arcbőrnek úde és egészséges szint kölcsönös. Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 frt 50 kr. A nyirfabalzsam hatásának támogatására **Dr. Lengiel Frigyes-féle** 8309 **Benzoe szappan** ajánlunk. Egy darab ára 50 és 35 kr. Raktáron minden jobb gyógyszerárán. Főraktár Magyarország részére **Török József** gyógyszeráránál Budapest, Király-utca 12.

Vérszegények és lábbadozók vassal igyanak 1/2 liter ára 1 frt 20 kr. 1/2 liter ára 2 frt 20 kr. **Serravallo Chinabort** Készítő Serravallo gyógyszerész Triestben. **Pompás ízű, a miert a gyermekek is igen szívesen isszák. Sokszor kitüntették. Minden gyógyszerárán kapni.**

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER 017 legújabb égyényos **SAVANYU-KÚT**

BÁNHEGYI C. J. BUDAPEST, IV. kerület, Rostély-utca 13. szám. Nagy választék mindennemű **horgony halászlai szerekből.** Ugymint horgok, horgok felkötve, legyek és rovarok, horgászati készletek, uszatók, vízhatlan selyem és kenderzsinórok, zsinórkerekek halászbötkökhöz, forgók és halászbötkök. **Vidéki megrendelések pontosan eszközöl- tettek.** 8292 **Eladás nagyban és kicsinyben.**

KÉZMŰTÁRS PHOTOPHIA PHOTOPHIA. FOTÓSZINKRAFIA MŰINTÉZETE a LEGJOBB Készíti **GLICHÉT** mindennemű **NYOMTATÁSOK** **BUDAPEST** **Szentkirályi utca 13.**

Párisi hajápolási szerek! **Viola** hajfialító-tej. Teljesen ártalmatlan kitűnő hatású. 1 üveg ára 1 korona. **Viola** hajszesz. A haját legkevésbé sem szárítja ki, miert is ennek alkalmazásánál a haj törékenységről nem kell tartani. 1 üveg ára 1 korona. **Viola** Tanno-chinin-pomádé. A haj ápol- gató kitűnő hatású gyógyszer. 1 tégelynek ára 1 korona. **Viola** antiszeptikus fogpor. Egy doboz ára 60 fillér. 8215 **Viola** antiszeptikus fogviz. Egy üveg ára 60 fillér. — Kapható **GEML-féle** gyógyszerárán az „Arany kereszt” **Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.**

Patyi Testvérek Butor-áruháza. Budapest, kerepesi-út 9/a., földszint és I. emelet, Pannónia szálló mellett. Nagy választék, kizárólag szilárd hazai gyártmányú asztalos és saját készítményű kár- pított butorokból, minden versenyt és hirdetett árukat felülmúló olcsó árkon. Teljes lakásberendezések, nyaraló, fürdő- és szálloda-butorzatok 2 évi jótállás és felelősség mellett szállítanak. **Tévedés elkerülése végett czégünkre és czimünkre figyelni kérjük. Diszes butor-album 1 frt beküldése mellett bérmentve küldetik meg.** 8214

TESSÉK! EGY PRÓBA MEGTÉST A BIZTOS HATÁST AZ **JBOLYA CRÈME** nem zsíros 8 nap alatt ifjítja és szépíti az arcot ára 2 és 3 frt, kapható **SCHNEIDER J. GYÓGYSZERÉSZNÉL RESICZÁN (DÉLMAGYARORSZÁG).**

A női szépség emelésére, tökéletesítésére és fontar- tására legkitűnőbb, teljesen ártalmatlan, vegyíztia és zsírmentes készítmény a **Margit Crème** 8154 **Rövid idő alatt szünteti szepit, máj- foltot, pattanást, bőrtájkát (mitesser) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket még kor- os egyéneknek is úde bájos arczint kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint. Margit hölgypor 60 kr., 3 szinben. Margit szappan 35 kr. Margit fogpép (Zahn pasta) 50 kr.** Készítő **FÖLDES** gyógyszerára, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz. Főraktár: **Török József** gyógyszerára, Buda- dapest, Király-utca 12.

Szigeti Hattyu-crème 1 kor. 20 fill. **Szigeti Hattyu-szappan** 80 fillér. **Szigeti Hattyu-mosdóvíz** 2 kor. A mai kor legkitűnőbb bőrápoló szerel. Szepit, májfoltt és az arcbőr minden- nemű tisztatlanságai feltűlen és biztos eltávolítására. Egyedül készítője **Dr. Buzáth Mártonné** gyógyszerára **M.-Szigeten.** — Főraktár Budapesten: **Török József** gyógyszer. Király-utca 12.

Kwizda féle Korneuburgi marha táppor **Baromgyógytan., étrendi szer lovak, szarvas- marhák és juhoknak.** 8171 45 év óta a legtöbb istállóban használatban, étvágy-hiánynál, rossz emésztésnél, tehéknél a tej javítására és a tejered- mény szabályozására. Ára 1/2 doboz 70 kr., 1/2 doboz 35 kr. Valódi osak a font védőjeggyel. Főraktár Magyarország részére: **Török József** gyógyszerára Budapest, Király-utca 12. szám. **Franz Joh. Kwizda** es. és kir. osztr.-magyar és román kir. udvari szállító, kerületi gyógyszeráránál Korneuburg, Bécs mellett

32. SZÁM. 1899. BUDAPEST, AUGUSZTUS 6. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és / egész évre 12 frt / POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt / félévre — 6 / Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** / egész évre 8 frt / félévre — 4 / Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK** / egész évre 5.— / félévre — 2.50 / Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldi is csatolandó.

A SEGESVÁRI ÜNNEP. **D**ERÜLT, CSILLAGFÉNYES nyári alkonyat eres- kedett az Alföld „aranykalászsál ékes rónaságára”, mikor a Budapestről kiin- dult két különvonat végigszárgaldott rajta a nagy számú ünneplő közönséggel és a segesvári szoborra s a fehéregyházi sirra szánt tömérdek koszorú illatos terhével. Az első különvonat szombaton délután ötöd- fél órakor indult a keleti pályaudvarból, a má- sodik öt órakor követte. Ez utóbbit utazott egyebek között **Zsilinszky Mihály** közoktatás- ügyi államtitkár, mint a magyar kormány hiva-

talos képviselője és vele együtt **Vörösmarty Béla**, az igazságügyi miniszterium államtitkárja; az ünnepet rendező **Petőfi-Társaság** és a képviselőház küldöttsége, amaz **Bartók Lajos**, emez **Tallón Béla** alelnök vezetésével, továbbá kü- lönböző fővárosi irodalmi, művészeti és társas- körök küldöttségei. Karozagon ünnepi díszbe öltözve, zászlók alá sorakozva, zeneszóval és harsány éljenzéssel nagy közönség fogadta a fellobogozott pályaudvarban a berobogó külön- vonatot; fehér ruhába öltözött s nemzeti színű kokárdával ékesített leányok koszorút és mezei virágot adtak át **Bartók Lajosnak**, kérve őt, hogy vigye el azokat a nagy költő sírjára.

A vonat ezután hangos éljenzés és zeneszó mellett tova indult hosszú éji útjára. Segesvárra reggel hét óra tájt érkezünk meg. A Küküllő-menti régi szász város a nyári nap aranyos fényében úszva s ünnepi díszben fogadta az érkezőket. Nem oly hidegen, mint két évvel ezelőtt, a szobor leleplezése és a csata- téri emlék felállítására idején. Már távolról kel- lemes hatást tett a vár legmagasabb helyén álló ódon szász gimnázium ormán lengő nagy nemzetiszínű lobogó, melyet most két éve szintén hibaba kerestünk volna ott. Az összes megyei és városi középületeken s a magán- házak legtöbbször is háromszínű zászlókat s

Gosleth István fényképe után. **A SEGESVÁRI PETŐFI-ÜNNEPRŐL. — BARTÓK LAJOS BESZÉDET TART A FEHÉREGYHÁZI CSATATÉREN.**